

Opinnäytetyö (AMK)
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosiaalipalvelutyö
2015

Annika Forth & Jasmin Laine

MATALAN KYNNYKSEN TOIVOA

– Turun NMKY:n nuorten aikuisten matalan
kynnyksen kohtaamispaikan merkitys kävijöiden
arjessa

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma | Sosiaalipalvelutyö

Kevät 2015| 62 + 1

Anssi Lähde

Annika Forth & Jasmin Laine

MATALAN KYNNYKSEN TOIVOA - TURUN NMKY:N NUORTEN AIKUISTEN MATALAN KYNNYKSEN KOHTAAMISPAIKAN MERKITYS KÄVIJÖIDEN ARJESSA

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli nostaa kuuluviin Turun NMKY:n Nuorten Kohtaamispaikka Toivossa käyvien nuorten aikuisten ääni sekä selvittää heidän näkemyksiään ja kokemuksiaan kyseisen paikan toiminnasta. Tavoitteena oli tutkia, miten kohtaamispaikassa käyminen vaikuttaa kävijöiden arjen jäsentymiseen ja hyvinvointiin sekä tuottaa tietoa paikan merkityksestä heidän tämänhetkisessä elämässään.

Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisella tutkimusotteella ja aineisto kerättiin teemahaastatteluin. Teemahaastatteluihin osallistui yhteensä kymmenen Nuorten Kohtaamispaikka Toivossa käyvää 21–29 –vuotiasta henkilöä. Haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina Nuorten Kohtaamispaikka Toivossa joulukuussa 2014. Tutkimusaineisto koostui ääninauhotteista, jotka litteroitiin 3. tason mukaan. Litteroinnin jälkeen aineisto jäsenneltiin ja analysoitiin koodauksen ja teemoittelun avuin.

Tutkimustuloksista kävi ilmi, että mielenterveysongelmat, erilaiset hyvinvoinnin tukitoimet, arjen hallinnan haasteet sekä työvoimapolitiittiset toimenpiteet ovat osa haastateltujen tämänhetkistä elämää. Tulosten perusteella voidaan kuitenkin myös todeta, että Nuorten Kohtaamispaikka Toivolla on monia positiivisia vaikutuksia siellä käyvien henkilöiden arkeen sekä hyvinvointiin. Erityisesti kohtaamispaikasta saatava vertaistuki ja mahdollisuus sosiaaliseen vuorovaikutukseen nousivat haastatteluissa merkityksellisiksi tekijöiksi.

Johtopäätöksissä toteamme, että kohtaamispaikkatoiminta on todennäköisesti tulevaisuudessa areena, jota käytetään enemmän. Syrjäytymisvaarassa olevalle nuorelle aikuiselle kohtaamispaikan luoma sosiaalinen ympäristö voi olla viimeinen linkki yhteiskuntaan. Nuorten Kohtaamispaikka Toivo näyttäytyi haastateltaville myös levähdyspaikkana yhteiskunnan joskus painostavastakin aktivoinnista. Tällaiset paikat saattavat tulevaisuudessa olla hyvin tärkeitä nuorille aikuisille nykymaailman pitkittyneessä nuoruudessa.

ASIASANAT:

nuoret aikuiset, hyvinvointi, arkielämä, matalan kynnyksen palvelut, kohtaamispaikkatoiminta

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme in Social Services| Social Service Work

Spring 2015 | 62 + 1

Anssi Lähde

Annika Forth & Jasmin Laine

LOW THRESHOLDS HOPE – THE MEANING OF TURKU YMCA'S LOW-THRESHOLD MEETING PLACE IN THE EVERYDAY LIFE OF YOUNG ADULTS

The purpose of this thesis was to bring out the voice of the young adults who visit Turku YMCA's Nuorten Kohtaamispaikka Toivo and to find out about their thoughts and experiences considering the place and its meaning. The aim was to research how visiting Nuorten Kohtaamispaikka Toivo affects the everyday life and well-being of the attenders and produce information about the meaning of the place in question in their current life.

This is a qualitative study to which the data was collected by using theme interviews. There were ten interviewees aged 21 to 29 who currently visit Nuorten Kohtaamispaikka Toivo. The individual interviews were carried out in Nuorten Kohtaamispaikka Toivo during December in 2014. The research material consisted of voice recordings which were transcribed by using the third level of transcription. After this the transcribed material was structured and analyzed by using encoding and thematization.

The results of this study show that mental health problems, different forms of support for well-being, challenges in the management of daily life and the actions of employment policy are a part of the current life of the interviewees. According to the results of the study, Nuorten Kohtaamispaikka Toivo also has many positive effects on the everyday lives and well-being of the people who go there. Especially the peer support they get when visiting the meeting place and the possibility for social interaction were significant factors.

In the conclusions we point out that meeting places will probably be utilized a lot more in the future. For a young adult at risk of marginalization the social environment in a meeting place can be the last connection to society. In this study Nuorten Kohtaamispaikka Toivo appears to be some kind of rest stop without the oppressing activation of the society. In the future the places like this can be very important for young adults living the prolonged youth in a modern society.

KEYWORDS:

young adults, well-being, everyday life, low-threshold services, meeting place activities

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 NUORI AIKUISUUS NYKYPÄIVÄNÄ	7
2.1 Nuori aikuisuus ikävuosien näkökulmasta	7
2.2 Nuoren aikuisuuden ominaispiirteitä	8
2.3 Nuori aikuisuus – pidentynyttä nuoruutta?	9
2.4 Työ ja koulutus nuoren aikuisen arjen haasteina	10
3 SYRJÄYTYMINEN JA SOSIAALINEN PÄÄOMA HYVINVOINNIN KOKONAISUUDESSA	13
3.1 Hyvinvointi määritelmänä	13
3.2 Having, loving, being	14
3.3 Syrjäytyminen käsitteenä ja ilmiönä	16
3.4 Sosiaalinen pääoma hyvinvoinnin tukena	18
3.5 Nuorten aikuisten integroiminen yhteiskuntaan työn ja koulutuksen kautta	21
4 KOHTAAMISPAIKKATOIMINTAA MATALAN KYNNYKSEN PERIAATTEELLA	23
4.1 Matalan kynnyksen palvelut	23
4.2 Kohtaamispaikkatoiminta matalan kynnyksen palveluna	25
4.3 Turun NMKY:n Nuorten aikuisten Kohtaamispaikka Toivo	26
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	29
5.1 Tutkimuksen tausta, tavoitteet ja tutkimustehtävät	29
5.2 Tutkimusmenetelmä	30
5.3 Aineiston hankinta	32
5.4 Aineiston käsittely ja analyysi	33
6 TUTKIMUKSEN TULOKSET	35
6.1 Haastateltavien taustatiedot	35
6.2 Nuorten Kohtaamispaikka Toivon vaikutus kävijöiden arkeen	36
6.3 Nuorten Kohtaamispaikka Toivon merkitys kävijöiden tämänhetkisessä elämässä	38
6.4 Kehittämiskohteet	44
7 TULOSTEN YHTEENVETO	47

7.1 Johtopäätökset	47
7.2 Vertailua aiempiin tutkimuksiin	49
8 POHDINTA JA ARVIOINTI	52
8.1 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	52
8.2 Tutkimustulosten merkityksen arviointi	55
8.3 Tutkimus oppimisprosessina	57
LÄHTEET	59

LIITTEET

Liite 1. Teemahaastattelurunko

KUVIOT

Kuvio 1. Itsensä toteuttamisen hyvinvointiarvoluokat (Mukaillen Allardt 1976, 46).	15
Kuvio 2. Peruskoulussa, lukiossa ja ammattikoulussa opiskelevat nuoret, joilla ei ole yhtään läheistä ystävää (Tietoa nuorista 2015).	19
Kuvio 3. Hyvän koetun terveyden suhteelliset erot koulutusryhmien välillä (THL 2015b).	20
Kuvio 4. Matalan kynnyksen tunnusmerkit (Mukaillen Kaakinen, Törmä, Huotari & Inkeroinen 2003, 60-61).	24

1 JOHDANTO

Tämän tutkimuksen toimeksiantaja on Turun NMKY:n Nuorten Kohtaamispaikka Toivo, joka on avannut ovensa vuonna 2004. Nuorten Kohtaamispaikka Toivo on osa Turun NMKY:n sosiaalitoimintaa ja toimii Raha-automaattiyhdistyksen tukemana. Paikan perustehtävänä on toiminnallisen ja kuntoutusta tukevan päivätoiminnan tarjoaminen matalan kynnyksen periaatteella sellaisille 17-28 -vuotiaille, joilla ei syystä tai toisesta ole säännöllistä sisältöä arkipäivissään tai joille muut palvelut ovat sellaisenaan riittämättömiä.

Tutkimuksen tarkoituksena oli nostaa esille Nuorten Kohtaamispaikka Toivossa käyvien nuorten aikuisten ääni sekä tuottaa tietoa heidän kokemuksistaan siitä, millainen merkitys kyseisellä paikalla on heidän tähänhetkisessä elämässään ja miten siellä käyminen vaikuttaa heidän arkensa jäsentymiseen sekä hyvinvointiin. Toteutimme tutkimuksen kvalitatiivisten teemahaastattelujen avulla joulukuussa 2014. Yksilöhaastatteluihin osallistui kymmenen 21-29 -vuotiasta Nuorten Kohtaamispaikka Toivossa käyvää henkilöä.

Tutkimusraportin teoriaosuudessa (pääluvut 2-4) kuvaamme nuoren aikuisuuden muotoutumista nykypäivänä sekä nuorten aikuisten hyvinvointiin liittyviä tekijöitä. Hyvinvoinnin yleisen määrittelyn lisäksi käsittelemme syrjäytymisen ja sosiaalisen pääoman roolia hyvinvoinnin kokonaisuudessa. Lisäksi tarkastelemme matalan kynnyksen palveluja keskittyen erityisesti kohtaamispaikkatoimintaan. Tässä yhteydessä kuvaamme myös tarkemmin tutkimuksemme toimintaympäristöä eli Nuorten Kohtaamispaikka Toivoa.

Viidennessä pääluvussa kerromme tutkimuksemme taustasta ja tavoitteista sekä tutkimusmenetelmästä. Kuvaamme aineiston hankintaan ja analysointiin liittyviä asioita ja käsittelemme tutkimusprosessin kulkua. Tulosesityksen keskiössä ovat haastateltaviemme omakohtaiset kokemukset ja näkemykset Nuorten Kohtaamispaikka Toivon toiminnasta ja sen merkityksestä. Raportin lopussa arvioimme tutkimuksen luotettavuutta ja eettisyyttä sekä pohdimme tutkimustulosten merkitystä.

2 NUORI AIKUISUUS NYKYPÄIVÄNÄ

Nykyajan nuorten aikuisten elämänkulut ovat yksilöllistyneet ja niissä on aiempaa vähemmän yhteisiä, tiettyyn elämänvaiheeseen asettuvia standardeja (Jokinen 2014, 254). Aikuisuuden ehtoihin sisältyy kuitenkin joitakin yleisesti tiedostettuja ulkoisia tunnusmerkkejä, kuten vakiintunut asema työelämässä (Aapola & Ketokivi 2013, 27). Vaikka nuoreen aikuisuuteen liittyvät tehtävät ja haasteet ovat monella tavoin kollektiivisesti koettuja, on aikuisuuteen liitettävien ominaisuuksien ilmeneminen yksilön elämässä muuttunut kuluneiden vuosikymmenten aikana (Arnett 2004, 3-4; Martikainen 2009, 10).

2.1 Nuori aikuisuus ikävuosien näkökulmasta

Kysymykseen siitä, ketkä ovat nuoria aikuisia, ei löydy vakiintunutta tai täsmällistä vastausta. Ikää on kuitenkin yleisesti pidetty tekijänä, joka säätelee sitä, milloin ihmisen nähdään olevan tiettyssä elämänvaiheessa ja milloin hänen on hyväksyttävää siirtyä eteenpäin (Jokinen 2014, 251). Modernissa yhteiskunnassa ikä on edelleen keskeisessä asemassa, ja esimerkiksi monet koulutusjärjestelmään liittyvät mittarit ovat ikäperusteisia (Aapola & Ketokivi 2013, 18).

Lainopillisesti tarkasteltuna aikuisuuden saavuttamista edustaa kronologisen iän perusteella määriteltävä täysi-ikäisyys sekä siihen sisältyvä yhteiskunnallinen täysivaltaisuus (Aapola & Ketokivi 2013, 18). Suomen lainsäädännöstä löytyy lisäksi erilaisia ikäperusteisia määritelmiä sille, kuka on nuori henkilö. Kansalaisuuslain (359/2003, 28 §) mukaan nuorina henkilöinä pidetään 18-22 –vuotiaita. Lastensuojelulaissa (417/2007, 6 §) nuori henkilö on 18-20 –vuotias, kun taas nuorisolaissa (72/2006, 2 §) kaikki alle 29-vuotiaat määritellään nuoriksi.

Myös kehityspsykologissa lähestymistavoissa nuori aikuisuus rajautuu vaihtelevasti tiettyjen ikävuosien välille, ja määritellyjä rajoituksia kuvataan eri käsitteillä. Teoksessa Ihmisen psykologinen kehitys (Nurmi ym. 2006, 163-164) ikävuodet 17-22 nähdään siirtymäaikana aikuisuuteen, ja ikävuosille 22-28 ajoittuu varhaisaikaisuudeksi kutsuttu vaihe. Myös Turunen (2005, 145) käyttää var-

haisaikuisuuden käsitettä, mutta rajaa sen 20 ja 28 ikävuoden välille. Arnett ja Fishel (2013, 11) sijoittavat orastavaksi aikuisuudeksi kutsumansa elämänvaiheen ikävuosille 18-29. Dunderfelt (2011, 85-92) puolestaan näkee aikuisuuden laajempaan kokonaisuuteen. Hänen mukaansa varsinainen aikuisuus alkaa nuoruusiän loppuvaiheen jälkeen 18-22 vuoden iässä, jota seuraava aikuisuuden jäsentymisen vaihe jatkuu aina 40 ikävuoteen asti.

Viimeistään 2000-luvulla on kuitenkin alettu kiinnittää enemmän huomiota siihen, ettei pelkkä ikä enää määritä kovin vahvasti eri elämänvaiheita ja niihin siirtymistä. Nyky-yhteiskunnassa nuoruuden päättyminen ja aikuisuuteen siirtyminen tapahtuvat paljon epämääräisemmin kuin ennen. (Jokinen 2014, 251.) Jotkut saattavat kohdata aikuisuuden kokonaisvaltaisesti jo kahdenkymmenen ikävuoden paikkeilla, kun taas toisille aikuisuuden velvollisuudet voivat toteutua vasta yksilön lähestyessä 40 vuoden ikää. (Aaltonen ym. 2007, 13.)

2.2 Nuoren aikuisuuden ominaispiirteitä

Martikainen (2009, 9) esittää, että nuori aikuisuus ei nykyään merkitse pelkkää ikäsidonnaista ajanjaksoa. Hänen mukaansa kyse on ennemminkin tietynlaisesta elämänvaiheesta, jolloin aikuisuuden vastuut tulevat aidosti osaksi yksilön elämää. Tällöin voitaisiin ajatella, että nuori aikuinen on sellainen henkilö, jolle erilaiset aikuisuuteen liittyvät siirtymät ja tunnusmerkit ovat senhetkisen elämän todellisuutta.

Nuoreen aikuisuuteen sisältyy tiettyjä ominaispiirteitä, jotka erottavat sen omaksi elämänvaiheekseen. Tämä ajanjakso merkitsee yksilöille vapauden tunnetta ja tutkiskelua, unelmien tavoittelua sekä erilaisten vaihtoehtojen kokeilua niin opiskelun, työn kuin ihmissuhteiden osalta. Toisaalta kyseiseen ajanjaksoon liittyy usein hämmennystä, suunnanmuutoksia ja epävarmuutta siitä, minne oikeastaan ollaankaan menossa. (Arnett 2004, 3-8; Arnett & Fishel 2013, 9-11.)

Ajanjakso 18 vuoden iästä 29 ikävuoteen voidaan erotella kolmeen vaiheeseen, jotka jokainen käy jossain määrin läpi. Ikävuosina 18-22 yksilöt alkavat tavoitella yhä suurempaa itsenäisyyttä, mutta he nojautuvat vielä monessa asiassa van-

hempiiinsa. Suurin osa oppii tämän vaiheen jälkeen seisomaan omilla jaloillaan ja aloittamaan itsenäisemmän elämän. Ikävuosia 22-26 määrittää lisääntyvä vastuu ja vahvempi usko omaan itseen. Nämä vuodet ovat myös tutkiskelun aikaa, jolloin yksilöt tarkastelevat esimerkiksi työmahdollisuuksia. Tärkeimmät tulevaisuuden elämänrakenteeseen vaikuttavat päätökset tehdään yleisimmin ikävuosien 26-28 aikana, jolloin useimmat ovat valmiita ottamaan täyden vastuun elämästään. (Arnett & Fishel 2013, 11-13.)

Kehityopsykologisessa kontekstissa nuoruusikä nähdään siirtymäaikana lapsuudesta aikuisuuteen. Tätä kehitystä vievät eteenpäin monet muutokset, odotukset ja valinnat, jotka luovat pohjaa aikuisiän elämäntululle. (Nurmi ym. 2006, 124.) Perinteisesti aikuistumisprosessin nähdään koostuvan viidestä siirtymästä, joita ovat lapsuudenkodista irtautuminen, koulusta valmistuminen, työelämään siirtyminen, avioituminen sekä vanhemmuus. Tutkimukset kuitenkin osoittavat, että nykyään näiden siirtymien ilmeneminen on asteittaisempaa ja vaihtelevampaa kuin aiemmin. (Settersten Jr. & Ray 2010, 20.)

2.3 Nuori aikuisuus – pidentynyttä nuoruutta?

Arnettin (2004, 18-19) mukaan nuori aikuisuus on käsitteenä hieman harhaanjohtava, sillä se ehdottaa, että aikuisuus olisi jo saavutettu. Tämä ei kuitenkaan useimpien kohdalla pidä paikkaansa, vaan alle 30-vuotiaat yksilöt kokevat olevansa ennemminkin nuoruuden ja aikuisuuden välissä (Arnett 2004, 18-19). On tavallista, että yksilöt mieltävät varsinaisen nuoruusajan jo jääneen taakse, mutteivät silti koe itseään aikuisiksi. Nuoruuden päättyminen ei siis välttämättä merkitse aikuisuuden alkamista (Settersten Jr. & Ray 2010, 36).

2000-luvun Suomessa elävien nuorten tie kohti täysivaltaista aikuisuutta on pidentynyt ja monimutkaistunut. Modernin yhteiskunnan monia ulottuvuuksia määrittää lyhyt aikaperspektiivi, ja vakiintuminen eri elämäntilanteilla on hankalampaa kuin aiemmin. (Ketokivi 2013, 131.) Individualismin ja tehokkuuden korostuminen on vaikuttanut siihen, että yksilöihin kohdistuu enemmän erilaisia vaatimuksia. Nuoret aikuiset joutuvat tekemään itsenäisiä valintoja jo varhais-

sessä iässä, mutta tarvitsevat samalla perheen tai muun yhteisön tarjoamaa sosiaalista ja taloudellista tukea. Koulutuspolulla edellytetään nopeaa etenemistä tasolta toiselle ja edelleen työmarkkinoille, joita puolestaan luonnehtii kansainvälistyminen sekä jatkuvasti lisääntyvät pätkätyöt. Odotukset työelämää kohtaan ovat kasvaneet, ja toisaalta myös työntekijöiltä vaaditaan yhä laajalaisempaa osaamista. (Aapola & Ketokivi 2013, 14-16.)

Nuoruusajan katsotaan venyneen molemmista päistään kuluneiden vuosikymmenten aikana, ja pidentyneestä nuoruudesta on tullut tunnistettava standardi nyky-yhteiskunnassa (Aapola 2013, 257). Nuoruuden pidentyminen tarkoittaa käytännössä aikuistumiseen sisältyvien prosessien pitkittymistä. Vakiintumattomuuden jatkuessa usein kolmenkymmenen ikävuoden paikkeille on myös varsinainen aikuistuminen siirtynyt myöhemmäksi. Pidentynyt nuoruus voidaan ymmärtää niin kutsuttuna aikalisänä, jonka tarkoituksena on luoda valmista ja pysyvää aikuisuutta. Aikalisävaihe antaa yksilöille mahdollisuuden tarkastella omaa keskeneräisyyttään ja ratkaista aikuistumiseen liittyviä ristiriitoja ennen lopullisten päätösten tekemistä. (Ketokivi 2013, 110-117.)

Nykyajan nuorille ihmisille aikuisuus ja siihen liittyvät velvollisuudet näyttäytyvät erilaisessa valossa. Aikuisuuden tunnusmerkit halutaan kyllä saavuttaa jossain vaiheessa, mutta myöhäisnuoruudessa ja varhaisessa aikuisiässä ne tuntuvat vielä melko kaukaisilta. (Arnett & Fishel 2013, 3.) Toisaalta aikuisen statuksen saavuttamisen edellyttämät ulkoiset ehdot ovat pysyneet sisällöllisesti melko samoina läpi vuosikymmenten. Erityisesti vakituinen työ ja kyky tulla toimeen itsenäisesti ovat edelleen asioita, jotka yleisesti nähdään aikuisen elämäntähtäimeen sisältyvinä tunnusmerkkeinä. Monien elämässä aikuisen statukseen liittyvien ehtojen täyttyminen on kuitenkin lykkääntynyt yhä myöhemmäksi. (Aapola & Ketokivi 2013, 20.)

2.4 Työ ja koulutus nuoren aikuisen arjen haasteina

Nuoressa aikuisiässä työelämä on usein se sektori, joka määrittää yksilöiden arkea ja vaatii sopeutumista muilla elämänaloilla (Martikainen 2009, 69). Työ

nähdäänkin yleisesti yhtenä aikuisuuden elämävaiheen selkeimmin ilmenevistä piirteistä (Dunderfelt 2011, 97). Työelämässä mukana oleminen luo ajankäyttöön rakennetta, tuottaa tyydytystä ja on perusta itsearvostukselle. Työllä on lisäksi keskeinen merkitys yksilön itsenäistymisprosessin, hyvinvoinnin ja elämänhallinnan saavuttamisen kannalta. (Nurmi ym. 2006, 194; Aaltonen ym. 2007, 185.)

Työelämän kenttä on monille nuorille aikuisille tutkiskelun aluetta ja on tavallista, että alle 30-vuotiaat punnitsevat erilaisia työmahdollisuuksia, kokeilevat useita työpaikkoja ja vaihtavat alaa - vieläpä useaan otteeseen (Arnett 2004, 9; Arnett & Fishel 2013, 10). Työpaikan vaihtamisen ja työttömäksi joutumisen kaltaisten transitioiden lisääntyminen on kuitenkin johtanut siihen, että työmarkkinoille siirtyminen on lykkääntynyt (Jokinen 2014, 255). Tähän on vaikuttanut myös se, että yksilöiden koulutuspolut ovat selvästi pidentyneet (Aapola 2013, 258).

Kansalliset ja kansainväliset indikaattorit ovat osoittaneet, että yksilön työllistyminen on sitä todennäköisempää, mitä paremmin hän on koulutettu (Kumpulainen ym. 2014, 73). Myös nuoret itse ovat samaa mieltä, mikä näkyy nuorten työtä ja työllisyyttä koskevissa asenteissa. Vuoden 2013 nuorisobarometri osoittaa, että useampi kuin yhdeksän kymmenestä uskoo kouluttautumisen parantavan olennaisesti työnsaantimahdollisuuksia. (Myllyniemi 2013, 66.)

Koulutuksen ulkopuolelle jääminen ja opintojen keskeyttäminen ovat kuitenkin yhä suomalaisen yhteiskunnan ja nuorten arkielämän todellisuutta. (Kumpulainen ym. 2014, 73.) Eteneminen koulutusasteelta toiselle tai opintojen parista työelämään ei siis tapahdu niin nopeasti kuin tarve vaatisi. Esimerkiksi vuonna 2012 korkeakouluopinnot aloitettiin keskimäärin 24-vuotiaana. Myöhemmän aloituksen johdosta myös valmistumisen ja työelämään siirtymisen ajankohta on lykkääntynyt. (Kyrö 2014, 259-260.)

Vuonna 2012 11,9 prosenttia 15–29 –vuotiaista suomalaisista nuorista aikuisista kuului syrjäytymisuhan alla oleviin, niin kutsuttuihin NEETS-nuoriin (*not in employment, education or training*). Tällä ilmaisulla viitataan henkilöihin, jotka

ovat vailla työtä tai koulutuspaikkaa. Nuorista ikäluokista hankalimmassa asemassa ovat 25–29 –vuotiaat, joiden kohdalla työ- tai opiskelupaikka puuttui vuonna 2012 15,4 prosentilta. Kuitenkin samaan aikaan kun osa nuorista ei ole sen enempää työelämässä kuin kouluttautumassakaan, on suhteellisen suuri joukko opiskelemassa vielä lähellä kolmeakymmentä ikävuotta. Vuonna 2012 opiskelijoita oli melkein 29 prosenttia suomalaisista 25–29 –vuotiaista. (Kyrö 2014, 261–262.)

Viime vuosina Suomen hallitus on kohdistanut nuoriin entistä enemmän paineita nopeuttaa ja varhaistaa koulutuksen etenemistä ja siirtymää työelämään (Aapola 2013, 257). Lisääntyneet vaatimukset ovat osaltaan vaikuttaneet nuorten työhön ja työllisyyteen liittyviin asenteisiin. Vuoden 2013 nuorisobarometrista käy ilmi, että nuorten huoli työnsaannista on kasvanut. Töiden riittävyteen liittyvän huolen kasvu ilmenee erityisesti alle 20-vuotiailla. 25-29 –vuotiaat ovat sen sijaan huolissaan työssä jaksamisestaan tulevaisuudessa. Kaiken kaikkiaan 15-29 –vuotiaiden arvostus työtä kohtaan on kuitenkin pysynyt vuodesta toiseen korkeana, ja työtä pidetään yleisesti merkityksellisenä. (Myllyniemi 2013, 79.)

3 SYRJÄYTYMINEN JA SOSIAALINEN PÄÄOMA HYVINVOINNIN KOKONAISUUDESSA

3.1 Hyvinvointi määritelmänä

Hyvinvointi käsitetään monimutkaisena ilmiönä, jolla on vaikutusta useilla eri elämäalueilla. Se on fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen ja emotionaalinen kokemus, joka luo perustan elämässä pärjäämiselle. (Lehikoinen 2010, 278.) Hyvinvointi on jokaiselle omanlaisensa, se sisältää eri asioita ja muodostuu monista erilaisista tekijöistä. Hyvinvoinnissa on mukana niin subjektiiviset arvostukset ja tuntemukset kuin objektiivisesti mitattavat painotukset. Hyvinvoinnin käsite myös muuttuu ajan kuluessa niin henkilökohtaisesti kuin poliittisestikin. (Moisio ym. 2008, 3; 14.)

Hyvinvointia mitattaessa objektiivisiksi osatekijöiksi luokitellaan yleensä terveys, elinolot ja toimeentulo. Subjektiivisiksi osatekijöiksi taas katsotaan sosiaaliset suhteet, itsensä toteuttaminen ja onnellisuus. Nämä osatekijät täydentävät toisiaan. Perustarpeet tyydyttävä minimielintaso on aivan välttämätön subjektiivisen hyvinvoinnin kokemiselle. Terveys, hyvät elinolot ja turvattu toimeentulo vaikuttavat suuresti subjektiiviseen hyvinvointiin. (Moisio ym. 2008, 14.)

Hyvinvoinnin teoreettisessa kuvauksessa tulee esiin myös se, että ihmisen on koettava elämä oikeudenmukaiseksi ja järkeväksi. Se auttaa ihmistä säilyttämään toivonsa tulevaisuuteen nähden. Nykypäivänä läheisiä ihmissuhteita korostetaan paljon hyvinvoinnista puhuttaessa. Ihminen tarvitsee vastavuoroisia ihmissuhteita, jotka tukevat elämässä. Rakkaus ja läheisyys ovat ihmiselle tärkeitä, vaikka länsimaisessa kulttuurissa kollektiivisuus on jatkuvasti pienentynyt. Myös autonomiaa eli mahdollisuutta päättää omista asioistaan korostetaan hyvinvoinnin osatekijänä. (Ojanen 2011, 20.)

3.2 Having, loving, being

Yksi hyvinvointia avaava teoria on suomalaisen sosiologin Erik Allardtin havin-loving-being – teoria, jonka mukaan yksilön hyvinvointi määritellään tarpeentyydytyksellä. Mitä paremmin tarpeet on tyydytetty, sitä parempi on ihmisen hyvinvointi. Having, loving, being – teorian mukaan ihmisen tarpeet on jaoteltu niin, että niiden tyydytys on määritelty joko yksilön omistamisen tai hallitsemien resurssien avulla eli sen perusteella, kuinka ihminen käyttäytyy suhteessa muihin ihmisiin tai mitä ihminen on suhteessa yhteiskuntaan. Tyypiltään erilaiset tarpeentyydytykset on siis luokiteltu kolmeen perusluokkaan, jotka Allardt on nimennyt elintasoksi (having), yhteisyyssuhteiksi (loving) sekä itsensä toteuttamisen muodoiksi (being). (Allardt 1976, 32; 37–38.)

Operationalisoidessa elintason arvoja järkeenkäypä lähtökohta on yksilön fysiologiset tarpeet. On selvää, että jokainen meistä tarvitsee nestettä, ravintoa, ilmaa, lämpöä ja tietyn määrän turvallisuutta. Näiden lisäksi esimerkiksi YK määrittelee elintasaan kuuluvaksi muun muassa terveyden, koulutuksen, työllisyyden ja työolot, asunto-olot, vapaa-ajan, sosiaalisen turvallisuuden sekä vaateuksen. (Allardt 1976, 39–40.)

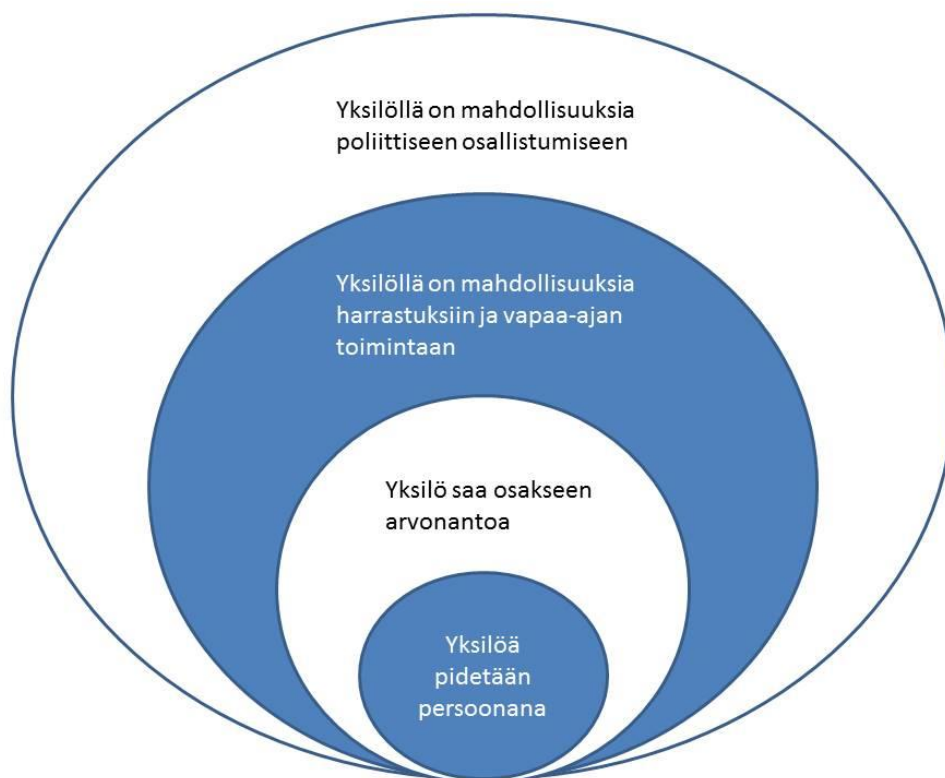
Elintason arvot ovat ensisijaisia ja keskeisiä arvoja hyvinvoinnissa. Tietyn tasoisen aineellinen resurssitaso on edellytys elämälle yleensäkin. On kuitenkin huomattava, että jotkin arvot sijoittuvat eri luokkiin näkökulmasta riippuen. Esimerkiksi koulutus on edellytys toimeentulon turvaamiselle, mutta kouluttautuminen puhtaasti sivistyksen vuoksi on taasen itsentä toteuttamisen muoto. Erik Allardt huomioi myös sen, että elintasoarvojen toteutuminen ei kuitenkaan ole ehto rakkauden ja itsensä toteuttamisen tarpeen tyydyttämiselle. Köyhä ja nälkäinen ihminen saattaa puutostilastaan huolimatta pyrkiä tyydyttämään rakkauden ja hellyyden tarpeensa. (Allardt 1976, 40–41.)

Yhteisyyssuhteilla tarkoitetaan ihmisen tarvetta kuulua jäsenenä sosiaalisiin verkostoihin. Sosiaalisissa verkostoissa ilmaistaan toisista pitämistä ja välittämistä. Yksilöllä on tarve rakkauteen ja helliin suhteisiin. Yhteisyydestä puhuttaessa tällaiset rakkaussuhteet ovat täydellisessä muodossa niin sanotusti sym-

metrisinä. Ihminen saa rakkautta, huomiota ja saa olla pidetty kuin myös hän vastavuoroisesti osoittaa näitä tunteita muita kohtaan. Yhteisyys on tärkeä resurssi ja se auttaa ihmistä toteuttamaan muita tarpeita. (Allardt 1976, 43.)

Itsensä toteuttamista pidetään tärkeänä osana hyvinvointia. Ajattelempa, että itsensä toteuttaminen tai kehittäminen on positiivinen asia ja saatamme pitää ihmisiä, jotka eivät ole päässeet kehittämään piileviä kykyjään, huonovointisina ja onnettomina. Itsensä kehittämistä ei voi muuttaa operationaaliseen muotoon, koska saavutukset tai maalliset teot eivät välttämättä ole oleellisia itsensä toteuttamisessa. Tästä syystä itsensä toteuttamisen mittaaminen hyvinvoinnin kannalta on hankalaa. Osa ihmisistä saattaa pyrkiä kehittämään itseään saavuttaakseen jotain, osalle taas saavutetut asiat ovat sivuseikka ja itse tekeminen se tärkeämpi aspekti. (Allardt 1976, 46.)

Erik Allardt jaottelee itsensä toteuttamisen hyvinvointiarvona seuraaviin arvoluokkiin:

Kuvio 1. Itsensä toteuttamisen hyvinvointiarvoluokat (Mukaillen Allardt 1976, 46).

Itsensä toteuttamiseen tarvitaan tunne tietyn tason korvaamattomuudesta, statuksesta, mahdollisuudesta tehdä ja toteuttaa sekä mielikuva poliittisista resursseista. Arvoluokat muodostuvat yksilön korvaamattomuuden perusteella, vaikkei korvaamattomuus täysin katakaan tarkoitusta puhuttaessa itsensä toteuttamisesta hyvinvointiarvona. Allardt parittaa itsensä toteuttamisen negatiiviseksi puoleksi vieraantumisen, eli tilanteen, jossa inhimillisiä suhteita arvioidaan ainoastaan hyödyn kannalta. Tällaisessa tilanteessa yksilö nähdään vain resurssina, helposti vaihdettavana tavarana tai osana suurempaa konetta. Tämän myötä muodostuu pari korvattavuus – korvaamattomuus. Allardt linjaa, että mitä korvaamattomampi ihminen on, sitä enemmän hän on persoona, yksilö. (Allardt 1976, 46–47.)

3.3 Syrjäytyminen käsitteenä ja ilmiönä

Nuorten moninaisista ongelmista on puhuttu syrjäytymiskäsitteen avuin jo 1980-luvulta lähtien. Moninaisiksi ongelmiksi on katsottu taloudelliset, koulutukselliset, sosiaaliset sekä emotionaaliset ongelmat. (Cederlöf ym. 2009, 9.) Nykyään myös ”ulkopuolelle” jäävät nuoret aiheuttavat huolta suomalaisessa yhteiskunnassa. Ulkopuolelle jäävät nuoret ovat sellaisia, jotka eivät ole minkään instituutioiden tai palveluiden piirissä ja ovat vaarassa syrjäytyä (Myrskylä 2011, 9).

Syrjäytymisestä puhuttaessa tarkoitetaan usein prosessia, jossa yksilö, perhe tai jopa kokonainen yhteisö ajautuu yhteiskunnassa yleisesti hyväksyttynä pidettävän elämäntavan, resurssien hallinnan ja elintason ulkopuolelle (THL 2014). Eduskunnan tarkastusvaliokunnan julkaisussa Nuorten syrjäytyminen - tietoa, toimintaa ja tuloksia? (2013) syrjäytymistä määritellään muun muassa köyhyydellä ja huono-osaisuudella, työ- ja koulutusmarkkinoiden toimimattomuudella ja tavanomaiseksi katsotusta poikkeavalla elämällä. Julkaisussa syrjäytyminen katsotaan ajallisesti kehittyväksi ilmiöksi sekä prosessiksi, jonka kulku voidaan kääntää myös toiseen suuntaan. (Eduskunnan tarkastusvaliokunta 2013, 56.)

Syrjäytymiselle tunnetaan myös altistavia ja suojaavia tekijöitä. Köyhyys, vanhempien päihde- tai mielenterveysongelmat tai hyvin ankara kasvatus nähdään altistavina tekijöinä. Suojaaviksi tekijöiksi mielletään lämpimät suhteet läheisiin ihmisiin erityisesti kasvuympäristössä tai menestys koulussa. (Opetushallitus 2015; THL 2015c.)

Syrjäytymisen syitä voidaan nähdä monessa. Suomessa rakenteellinen työttömyys on lisääntynyt, minkä johdosta on tapahtunut kaksijakoista kehitystä. Tämän kehityksen toisessa ääripäässä on vakaat työurat ja toisessa taas työn ja koulutuksen ulkopuolelle putoaminen sekä aktivointitoimenpiteisiin osallistuminen. Tarkastusvaliokunnan raportin mukaan syrjäytymisen syitä voi löytyä niin ikään koulutusjärjestelmän laajenemisesta, jonka myötä tie aikuisuuteen on pitkittynyt, kuin myös fyysisestä ja henkisestä hyvinvoinnista. (Eduskunnan tarkastusvaliokunta 2013, 60–61.)

Vuoden 2008 Nuorten elinolot – vuosikirjassa nuorten ihmisten hyvinvoinnissa ilmeneviä eroja kuvataan polarisaation käsitteellä. Polarisaatiolla tarkoitetaan tässä yhteydessä nuorten välisten hyvinvointierojen kärjistymisen lisäksi erilaisen hyvin- ja pahoinvointia tuottavien tekijöiden kasautumista tietyille nuorille. Samalla kun enemmistö nuorista tulee hyvin toimeen eri elämänaloilla, on toisessa ääripäässä joukko entistä huonommin voivia ja syrjäytyneitä nuoria. (Eräranta & Autio 2008, 8-10.)

Polarisaation käsite on nostettu osaksi nuoria koskevaa syrjäytymiskeskustelua osittain siksi, että se kiinnittää huomion niin kutsuttujen ongemanuorten lisäksi myös elämässään hyvin pärjääviin nuoriin (Eräranta & Autio 2008, 9). Yleisimmin nuorten kohdalla käytetään kuitenkin termiä syrjäytymisriski johtuen siitä ajatusmallista, ettei huono-osaisuus ole ehtinyt kasautumaan pahoin nuorten kohdalla. Yleensä korostetaan, että syrjäytymiskäsitteen määritelmät eivät kaikki toteudu nuorten keskuudessa, joten heitä ei voi luokitella täysin syrjäytyneiksi. (Eduskunnan tarkastusvaliokunta 2013, 56.)

Nuorten syrjäytyminen on nyky-yhteiskunnassa ajankohtainen aihe, josta puhutaan paljon. Pekka Myrskylän mukaan syrjäytyneillä nuorilla tarkoitetaan niitä

15-29 –vuotiaita, joilla ei ole peruskoulun jälkeistä koulutusta ja jotka eivät ole rekisteröityneet minkään palveluiden piiriin, ei edes työttömiksi työnhakijoiksi. Nämä nuoret eivät näy missään tilastoissa, joten heidän tekemisistään ei tiedetä eikä sitä, keitä he edes ovat. Myrskylän mukaan syrjäytyneitä nuoria oli Suomessa vuonna 2010 yli 50 000, mikä tarkoittaa noin viittä prosenttia kaikista 15–29 – vuotiaista. Täysin ulkopuolelle pudonneita nuoria, joita ei siis näy missään tilastoissa, oli yli 30 000. (Myrskylä 2012, 1.)

Syrjäytymiskäsitteen rinnalle on nostettu myös syrjäyttäminen. Tuula Helne kuvaa teoksessaan ”Syrjäytymisen yhteiskunta” (2002) syrjäytymistä ja syrjäytyneitä pakollisena yhteiskunnan pahana. Syrjäytyneet nähdään syntipukkeina, jotka on valittu ilmaisemaan yhteiskuntaa uhkaavia liian vahvoja tuntemuksia, joita ei voi ottaa mukaan yleiseen dialogiin. Helne kuvailee, että yhteiskunnan ”toisten” tekeminen on ollut aina välttämätöntä, sillä hyvinvointivaltioprojektit eivät voi toteutua ilman vastakkaisia piirteitä. (Helne 2002, 86; 94.) Myös Seppo Ruotsalainen (2005) esittää suomalaisen yhteiskunnan toimien ennemminkin syrjäyttävän kansalaisiaan kuin yksilöiden syrjäytyvän (Ruotsalainen 2005, 88–105).

3.4 Sosiaalinen pääoma hyvinvoinnin tukena

Osallisuus on noussut Suomen valtion ja Euroopan unionin yhdeksi keskeisimmäksi syrjäytymisen estämisen keinoksi (Valtioneuvoston kanslia 2011; Valtiovarainministeriö 2012). Osallisuudella tarkoitetaan jokaisen yhteiskunnan jäsenen mahdollisuutta terveyteen, koulutukseen, työhön, asuntoon, toimeentuloon sekä sosiaalisiin suhteisiin (Sosiaali- ja terveysministeriö 2012). Terveiden ja hyvinvoinnin laitos nostaa esille, että erityisesti sosiaalinen osallisuus on syrjäytymisvaarassa oleville henkilöille tärkeää, sillä sosiaalinen osallisuus muodostaa luottamusta muihin ihmisiin. Mitä vähemmän työtön luottaa muihin ihmisiin, sitä todennäköisempää on, että hän syrjäytyy. Sosiaalinen osallisuus siis tuottaa hyvinvointia yksilön elämään, koska sitä kautta ihminen saa merkitystä elämään. (THL 2015d.)

Syrjäytymisen keskeisimmäksi syyksi nuoret itse määrittelevät ystävien puuttumisen (Myllyniemi 2008, 46; Tietoa nuorista 2015). Suomalainen yhteiskunta, joka edellyttää jäseniensä yksilöllisyyttä sekä tietyn tasoista omillaan pärjäämistä ja jonka kulttuuri korostaa iloista sosiaalisuutta, voi olla yksilöille vaativa. Yhteiskunta päätyy helposti leimaamaan ja eristämään henkilön, joka ei pysy tahdissa mukana. Yksinäisyyttä ja nuoruutta on tavattu pitää huonona yhdistelmänä, joka johtaa huonoon tulevaisuuteen. Se on ei-toivottu tilanne, josta tulisi pelastautua. (Järvinen & Jahnukainen 2001, 127; Harinen 2008, 84–85.)

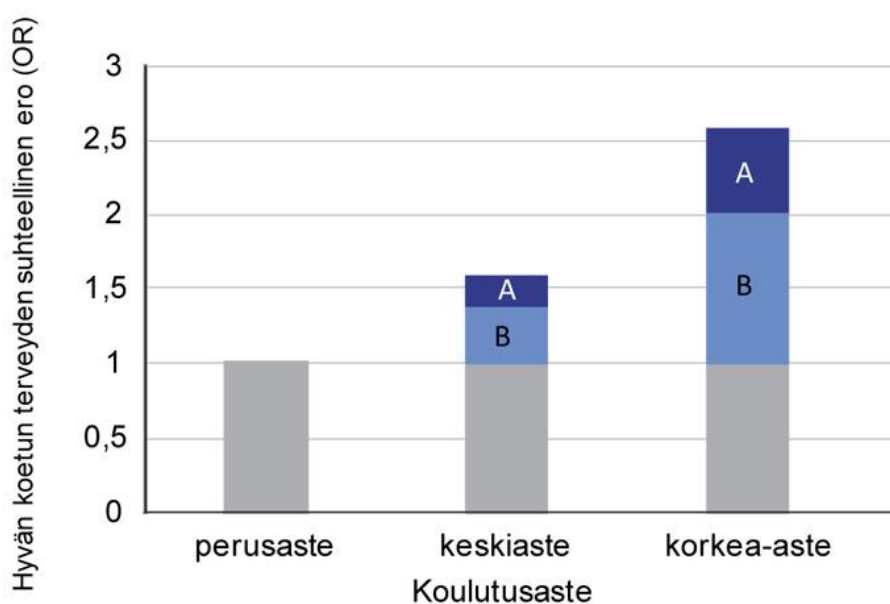
Termi ”sosiaalinen pääoma” on ollut käytössä jo vuosisatoja, mutta näkyvän keskustelun kohteeksi se on noussut vasta 1990-luvun puolivälissä. Talouskehityksen keskustelussa on herätty siihen, että ihmisen hyvinvointiin vaikuttaa fyysisen ja inhimillisen pääoman lisäksi yhteisölliset suhteet, eli sosiaalinen pääoma. Sosiaalisella pääomalla tarkoitetaan yleensä niitä sosiaalisia ympäristöjä tai ulottuvuuksia, jotka edistävät yhteisössä elävien yksilöiden välistä vuorovaikutusta sekä erilaisten toimintojen yhteen sovittamista. Sosiaaliset verkostot, eli kontaktit muihin ihmisiin, kuuluvat näihin ulottuvuuksiin. (Ruuskanen 2002, 5.)

Kuvio 2. Peruskoulussa, lukiossa ja ammattikoulussa opiskelevat nuoret, joilla ei ole yhtään läheistä ystävää (Tietoa nuorista 2015).

Nuorten sosiaaliset suhteet muodostuvat yleensä perheestä sekä ikätovereista. Muita toimijoita verkostossa voivat olla sukulaiset ja naapurit sekä työtoverit. Näiden lisäksi etenkin syrjäytymisvaarassa olevien nuorten verkostoon kuuluu myös yhteiskunnalliset instituutiot. Yhteiskunnan virallista tukea tarjoavat viranomaiset voivat olla kasvottomia toimijoita nuoren sosiaalisessa verkostossa tai yksilöitä, joihin nuorella on henkilökohtainen suhde. Sosiaalinen verkosto on nuorelle ja nuorelle aikuiselle hyvin tärkeä sosiaalisen tuen sekä solidaarisuuden ja luottamuksen lähteenä. Kokemus näistä vaikuttaa nuoren elämässä moniin asioihin aina vapaa-ajan vietosta esimerkiksi rikolliseen toimintaan. (Suutari 2002, 99–100.)

Sosiaalinen pääoma vaikuttaa osaltaan ihmisen hyvinvointiin. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos on tutkinut, että korkeammin koulutetut henkilöt kokevat terveytensä paremmaksi kuin matalammin koulutetut. Tutkimuksessa on selvinnyt, että korkeasti koulutetuilla henkilöillä sosiaaliset verkostot selittävät osaltaan terveyseroja matalammin koulutettuihin. (THL 2015a.)

A: Sosiaalisen pääoman selittämä osuus koulutusryhmien välisistä terveyseroista
 B: Ero, joka ei selity sosiaalisella pääomalla

Kuvio 3. Hyvän koetun terveyden suhteelliset erot koulutusryhmien välillä (THL 2015b).

Markku T. Hyypä on tutkinut runsaasti sosiaalisen pääoman vaikutusta ihmisten hyvinvointiin. Hän esittää, että sosiaalisen pääoman keskeisin tekijä hyvinvoinnin vaikuttajana on luottamus. Luottamuksen varaan on helppo rakentaa sosiaalisten verkostojen sisällä terveyttä vahvistavia ja sairautta ehkäiseviä järjestelmiä. Tähän luottamukseen perustuu muun muassa tukiryhmien, kuten AA-kerhojen, toiminta. Hyvän sosiaalisen verkoston, yhteisöllisyyden, avuin voi korjata muun muassa terveyskäyttäytymistään. (Hyypä 2002, 49.) Nuoren sosiaalinen verkosto usein määrittää vahvasti niitä arvoja ja asenteita, joita nuori noudattaa omassa arjessaan (Suutari 2002, 105).

Sosiaalisen pääoman tuottama tuki on oleellista ihmisen psyykkiselle ja fyysiselle hyvinvoinnille. Sosiaalinen tuki kantaa myös stressaavien tilanteiden yli. Syrjäytymisvaarassa olevien nuorten keskinäiset sosiaaliset suhteet ovat erityisen tärkeitä. Niiden kautta nuoret kokevat ”sosiaalista kumppanuutta”, jonka vuoksi he eivät tunne itseään niin syrjäytyneeksi. Esimerkiksi erilaisten työttömien työpajojen nuoret saattavat muodostaa toisillensa tukiverkoston, koska verkosto sisältää ”kohtalotovereita”. Tätä kautta nuori voi helpommin hyväksyä oman asemansa työttömänä tai työllistettynä. Kohtalotovereidien muodostamat sosiaaliset verkostot ehkäisevät syrjäytymisvaarassa olevien nuorten totaalista isolaa-tiota yhteiskunnasta. (Suutari 2002, 17-108.)

3.5 Nuorten aikuisten integroiminen yhteiskuntaan työn ja koulutuksen kautta

Tasapainoinen sosiaalinen elämä ja hyvät sosiaaliset suhteet ovat tärkeitä ehtoja nuorten aikuisten integraatioon. Suomalaisessa yhteiskunnassa työ sekä yhä enenevissä määrin myös opiskelu nähdään nuoren aikuisen tärkeimpinä sosiaalista pääomaa muodostavina instituutioina. Ne ovat myös tärkeimmät siteet, jotka integroivat yksilön osaksi yhteiskuntaa. (Järvinen & Jahnukainen 2001, 129.) Myös Jyrki Kataisen hallitusohjelma (2011–2015) pohjautuu siihen, että työ luo hyvinvointia (Valtioneuvoston kanslia 2011).

Palkkatyön ulkopuolella elävät nuoret kategorisoidaan usein syrjäytyneiksi, koska nähdään, että he elävät vailla merkityksellistä sidettä yhteiskuntaan. Heidät

nähdään yhteiskunnasta irrallisina, koska he eivät ole osa yhteiskunnan keskeisimpänä pidettyä foorumia. (Suutari 2002, 65, 101.) Nuorten integroimisen pakko vallitseviin järjestelmiin, kuten kouluun ja työhön, onkin konkreettisesti nousut esille 2000-luvun puolella. Yksilöihin kohdistetaan yhteiskuntapoliittisia toimenpiteitä, jotka velvoittavat heitä aktiivisesti pyrkimään osaksi näitä ”normaaleina” pidettyjä instituutioita. Esimerkiksi työmarkkinatukilainsäädäntö velvoittaa työttömiä ja kouluttamattomia nuoria hakemaan koulupaikkaa tai osallistumaan työvoimapolitiisiin toimenpiteisiin. Näin nuoret pyritään saamaan nopeasti kiinni yhteiskunnan elämäntapaan, joka normaalisti mielletään etenevän ammatin ja työpaikan kautta vakiintuneeseen perhe-elämään omistusasunnossa. (Suutari 2002, 103–104.)

Pelkän peruskoulutuksen suorittanut nuori on selkeästi suuremmissa vaaroissa syrjäytyä kuin korkeammin koulutettu ikätoveri. Sama pätee nuorten työttömyyteen. Esimerkiksi toisen asteen tutkinnon suorittaneilla riski syrjäytyä on pienempi, sillä koulutuksen jälkeen he joko työllistyvät suoraan tai päätyvät työvoimapolitiisten toimenpiteiden pariin. (Myrskylä 2011, 12.) Koulutus nähdäänkin nykyään ensisijaisena keinona syrjäytymisen ehkäisyyn, sillä kouluttamattomien nuorten aikuisten keskuudessa syrjäytyminen on todennäköisempää kuin työttömyys (Myrskylä 2012, 2; 9; THL 2015b).

Suomessa lasten ja nuorten syrjäytymistä pyritään siis lähestymään ennaltaehkäisyn keinoin, ja sen eteen on tehty töitä pitkään. Syrjäytymisen ehkäisyssä lähdetään liikkeelle yhteiskunnan tasolla laadukkaalla lapsi-, perhe-, koulutus-, työvoima- ja yhteiskuntapolitiikalla. Sosiaalista turvallisuutta sekä hyvinvointia tulisi yhä edistää. Myös kuntien vastuulla olevat koulutus-, sosiaali- ja terveyspalvelut ovat tärkeässä asemassa kuten myös nuoriso- ja liikuntapalvelut sekä TE-toimistojen palvelut ja Kelan kuntoutuspalvelut. (Eduskunnan tarkastusvaliokunta 2013, 244.)

4 KOHTAAMISPAIKKATOIMINTAA MATALAN KYNNYKSEN PERIAATTEELLA

4.1 Matalan kynnyksen palvelut

Matala kynnyks on monimerkityksinen käsite, jolla kuvataan Sinikka Törmän (2009) mukaan ”helppoa pääsyä tai vaivatonta ryhtymistä johonkin”. Matalan kynnyksen palvelukonsepti rakentui Euroopassa 1980-luvun alussa, jolloin sitä alettiin hyödyntää osana huumeiden käyttäjien hoitojärjestelmää. Myöhemmin matalan kynnyksen käsite on laajentunut myös muihin yhteyksiin ja monenlaisiin palveluihin. (Törmä 2009.) Nykyään erilaisia matalan kynnyksen palveluja järjestetään huumeriippuvaisten lisäksi esimerkiksi nuorille, työttömille ja perheille.

Matalan kynnyksen lähestymistavalle ei löydy vakiintunutta tieteellistä määritelmää, vaan sitä kuvataan ja toteutetaan eri tavoin erilaisissa konteksteissa. Yhteinen tekijä kaikille matalan kynnyksen palveluille on se, että ne ovat helposti saavutettavissa ja käytettävissä sekä fyysisesti että psyykkisesti. Fyysisen saavutettavuuden kannalta keskeistä on muun muassa palvelun sijainti sekä vaivatton paikallepääsy, jonka turvaamiseksi matalan kynnyksen palvelut pyritään yleensä tuomaan lähelle asiakkaita. Palvelun tavoittaminen psyykkisellä tasolla tarkoittaa esimerkiksi sitä, että matalan kynnyksen toimintaan voi osallistua nimettömänä ja ilman leimautumisen pelkoa. (Törmä 2009; Jämsén & Tahvanainen 2014, 22–23.)

RAY:n rahoittaman huumeiden vastaisen työn ja matalan kynnyksen palvelujen merkitystä käsittelevässä raportissa (Kaakinen ym. 2003, 59–60) matalan kynnyksen käsitteellä viitataan palveluun, johon asiakkaan on helppo hakeutua itsenäisesti. Raportin mukaan matalan kynnyksen palvelut kohdennetaan yleensä sellaisille ryhmille, joita palvelujärjestelmän on hankala tavoittaa ja joiden edustajien omat voimavarat palvelujen käyttöön ovat heikot.

Oheisessa kuviossa kerrotaan raportissa esiteltyjä matalan kynnyksen toiminnan tunnusmerkkejä:

- ei ajanvarausjärjestelmää
- ei tarvetta läheteelle
- anonymiteetti
- kotipaikka ei estä osallistumista
- luottamuksellisuus
- pienet tavoitteet
- kaikki motiivit ja syyt kelpaavat palvelujen saamiseksi
- paluumahdollisuus

(Kuvio 4. Matalan kynnyksen tunnusmerkit. Mukaillen Kaakinen ym. 2003, 60-61.)

Matalan kynnyksen toimintaan osallistumiseen ei tarvita mitään tiettyä syytä, vaan mikä tahansa motiivi on hyväksyttävä peruste palveluihin hakeutumiselle. Tällöin myös tavoitteet pidetään realistisina, eikä palveluiden pariin pääseminen edellytä ajan varaamista tai viranomaisen lähetettä. Matalan kynnyksen palveluissa noudatetaan luottamuksellisuuden periaatetta ja asiakas voi säilyttää anonymiteettinsä niin halutessaan. Palveluita ei kohdenneta vain tietyllä alueella asuville, vaan ne ovat avoimia kaikille kotikunnasta riippumatta. Lisäksi matalan kynnyksen palveluihin voi aina palata pitkänkin tauon jälkeen. (Kaakinen ym. 2003, 60-61.)

Jämsén ja Tahvanainen (2014) jaottelevat matalan kynnyksen palvelut kolmeen eri toimintamuotoon. Näitä ovat itseapupalvelut, julkisen sektorin tuottamat matalan kynnyksen palvelut sekä kohtaamispaikat. Itseapupalveluilla tarkoitetaan kaikille avointa, maksutonta toimintaa, johon sisältyy useimmiten neuvontaa ja ohjausta. Itseapupalvelut sijaitsevat yleensä arkisissa ympäristöissä, jolloin niiden pariin on helppo löytää. Julkisella sektorilla matala kynnys toteutuu palve-

luina, jotka tuodaan lähelle ihmisiä. Muun muassa etsivä nuorisotyö ja erilaiset katupartiot ovat kuntien järjestämiä matalan kynnyksen palvelumuotoja. Kohtaamispaikat ovat puolestaan avoimia tiloja, joissa järjestetään monenlaista toimintaa. (Jämsen & Tahvanainen 2014, 22–24.) Kohtaamispaikkatoimintaa esitellään tarkemmin luvussa 4.2.

Jotta matala kynnyks voisi aidosti toteutua, on palveluntarjoajan tunnettava oma kohderyhmänsä sekä tiedostettava palveluiden käytölle koetut esteet. Palveluiden tuottaminen matalalla kynnyksellä ei ole yksiselitteistä, koska jo tietyn asiakaskunnan sisäiset tarpeet voivat olla moninaisia. Tästä syystä myös matalan kynnyksen työhön liittyvät periaatteet, edellytykset ja toimintamuodot vaihtelevat usein kohderyhmäkohtaisesti. (Kaakinen ym. 2003, 59–60.) Nuorten ja nuorten aikuisten kohdalla matalan kynnyksen palveluiden tarve korostuu varsinkin erilaisissa elämän pulmatilanteissa. Tällöin on tärkeää, että palvelut ovat kaikkien saatavilla ja toteutuvat yhdenvertaisesti. (THL 2015a.)

4.2 Kohtaamispaikkatoiminta matalan kynnyksen palveluna

Kuten mainittu, matalan kynnyksen toimintaa ja palveluja voidaan järjestää eri muodoissa kohderyhmästä ja sen tarpeista riippuen. Yksi tapa tuottaa palveluja matalalla kynnyksellä on kohtaamispaikkatoiminta. Kohtaamispaikat täydentävät muita sosiaalipalveluja tuottamalla ja kehittämällä kansalaislähtöistä palvelutoimintaa sekä toimimalla kuntouttavina ja elämänhallintaa tukevin paikoina (Miikkulainen & Niskanen 2007, 32).

Kohtaamispaikkojen kirjo on runsas, ja ne poikkeavat toisistaan muun muassa toiminnan luonteen ja paikan koon suhteen. Kansalaisareena ry:n teettämän selvityksen mukaan kohtaamispaikka on yleensä avoin tila, johon kuka tahansa voi tulla vapaasti. Kohtaamispaikat mahdollistavat kävijöiden aktiivisen osallistumisen esimerkiksi erilaisiin tapahtumiin, mutta tarjoavat myös paikan passiiviselle oleilulle. Tyypillinen kohtaamispaikka toimii 1-3 palkallisen työntekijän voimin, minkä lisäksi monessa paikassa toimintaan osallistuu myös vapaaehtoisia. (Miikkulainen & Niskanen 2007, 15–20; 32.)

Kohtaamispaikkojen käyttäjiä ovat periaatteessa kaikenikäiset ihmiset. Käytännössä esimerkiksi tilaratkaisut ja toiminnan painottuminen tiettyyn suuntaan vaikuttavat siihen, millaiseksi käyttäjäjoukko muodostuu. (Miikkulainen & Niskanen 2007, 21.) Osa kohtaamispaikoista on täysin avoimia, jolloin kuka tahansa voi käydä niissä halutessaan. Kaikille avoimissa kohtaamispaikoissa kävijöitä ei luokitella iän, diagnoosin tai johonkin ryhmään kuulumisen perusteella. Jotkut kohtaamispaikat keskittyvät puolestaan tiettyyn kohderyhmään. Tällaisten paikkojen toiminta pyrkii vastaamaan juuri kyseessä olevan ryhmän tarpeisiin ja toiveisiin. (Jämsén & Tahvanainen 2014, 22.)

Kävijäjoukosta riippumatta kohtaamispaikkoja yhdistää se, että kynnys tulla käyttäjäksi on haluttu tehdä mahdollisimman matalaksi. Useimpien kohtaamispaikkojen toiminnan keskiössä on osallistuminen avointen ovien käytännöllä. (Miikkulainen & Niskanen 2007, 21). Matalan kynnyksen periaatteiden mukaisesti kohtaamispaikoissa toimitaan luottamuksellisesti ja pyritään turvaamaan kävijöiden anonymiteetti. Tästä johtuen esimerkiksi kävijöiden henkilökohtaisia tietoja ei yleensä kirjata ylös. (Jämsén & Tahvanainen 2014, 22.)

Kohtaamispaikkatoiminnan tarpeelle ja merkitykselle löytyy erilaisia perusteluja. Jämsénin ja Tahvanaisen (2014, 22) mukaan kohtaamispaikoilla on tärkeä rooli varsinkin sosiaalisen yhteenkuuluvuuden vahvistajina, minkä lisäksi ne osaltaan kasvattavat yhteiskunnan sosiaalista pääomaa. Sosiaalinen pääoma on puolestaan hyvinvoinnin kantavia rakenteita (Kuuskoski 2003, 36), jolloin kohtaamispaikat voidaan nähdä hyvinvointia tuottavina ja tukevinahoina. Lisäksi kohtaamispaikat vahvistavat ihmisten osallisuutta ja toimivat siten vastavoimana syrjäytymiselle (Miikkulainen & Niskanen 2007, 32).

4.3 Turun NMKY:n Nuorten aikuisten Kohtaamispaikka Toivo

Nuorten aikuisten matalan kynnyksen kohtaamispaikka Toivo on 17–28 –vuotiaalle nuorille aikuisille suunnattu avoin kohtaamispaikka. Paikan perustehävänä on aktivoivan, toiminnallisen ja kuntoutusta tukevan päivätoiminnan tarjoaminen matalan kynnyksen periaatteella. (Turun NMKY:n toimintasuunnitelma

2015, 31.) Nuorten Kohtaamispaikka Toivo toimii Raha-automaattiyhdistyksen tukemana ja vuonna 1893 perustetun Turun NMKY:n alaisuudessa (Turun NMKY 2015a).

Turun NMKY on Lontoossa vuonna 1844 käynnistyneen NMKY-liikkeen paikallisyhdistys (Turun NMKY 2015a). NMKY eli Nuorten miesten kristillinen yhdistys on kristillisekumeeninen ja ei-poliittinen liike, joka toimii kansainvälisesti (Suomen NMKY 2015). Liikkeen alkuperäinen tarkoitus oli parantaa nuorten miesten hengellistä kuntoa raamattupiireillä, perheiden ja sosiaalisten yhteisöjen yhteisillä rukoushetkillä sekä muilla hengelliseen kasvuun vaikuttavilla keinoilla. Kansainvälisesti liike toimii 119 maassa ja tavoittaa 58 miljoonaa ihmistä. Se on yksi maailman vanhimmista ja suurimmista nuorille suunnatuista liikkeistä. (World YMCA 2015.)

Nykyään NMKY-liikkeen ja paikallisyhdistysten toiminta perustuu niin sanotulle kolmio-periaatteelle. Kolmio kuvaa sitä, että yhtäläisessä tasapainossa on hengellisen kasvun lisäksi niin fyysinen kuin henkinenkin kasvu. Toiminta-ajatuksen perustana on tasapainoinen ihmisen kehitys. (Suomen NMKY 2015.)

Turun NMKY:n toiminta on jaoteltu neljään toimintamuotoon, joita ovat nuorisotyö, musiikkitoiminta, liikuntatoiminta sekä sosiaalitoiminta. Näistä sosiaalitoiminta on se päätoimintamuoto, jonka osana Nuorten kohtaamispaikka Toivo toimii. (Turun NMKY 2015a.) Turun NMKY:n sosiaalitoiminnan tavoitteena on ylläpitää ja kehittää järjestölähtöistä auttamistyötä. Pääasiallisia kohderyhmiä ovat palveluverkkojen ulkopuolelle jääneet tai pudonneet henkilöt. (Turun NMKY:n toimintasuunnitelma 2015, 31.)

Nuorten Kohtaamispaikka Toivo tarjoaa tekemistä sellaisten nuorten aikuisten arkeen, joilla ei syystä tai toisesta ole säännöllistä sisältöä arkipäivissään tai joille muut palvelut ovat sellaisenaan riittämättömiä. Kohtaamispaikka on avoina maanantaista torstaihin klo 10-16, ja paikalla on aina kaksi sosiaaliohjaajaa. Paikan aukioloaika rajaa kävijäkunnasta pois ne henkilöt, jotka käyvät aktiivisesti töissä tai koulussa. Kuitenkin kuka tahansa 17-28 -vuotias, joka kaipaa päiviinsä sisältöä ja vuorovaikutusta, on tervetullut. (Turun NMKY:n toiminta-

suunnitelma 2015, 31; Henkilökohtainen tiedonanto Raisa Ruohonen & Anne-Mari Alanko.)

Nuorten Kohtaamispaikka Toivosta löytyy muiden ihmisten seuraa, mielekästä tekemistä sekä tarvittaessa apua ja ohjausta. Se voi myös olla vain paikka, jossa viettää aikaa. Kaikkeen toimintaan osallistuminen on kävijöille vapaaehtoista ja yleensä maksutonta. Toivoon voi kävellä sisään koska vain yksin, kaverin tai tukihenkilön, ryhmän tai työntekijän kanssa aukioloaikojen puitteissa. (Turun NMKY 2015b; Henkilökohtainen tiedonanto Raisa Ruohonen & Anne-Mari Alanko.)

Nuorten Kohtaamispaikka Toivon toiminnan keskeisenä tavoitteena on luoda mahdollisuuksia nuorten keskinäisille kohtaamisille ja huomioida jokainen kävijä sekä yksilötasolla että osana Toivon kasvavaa kävijäyhteisöä (Turun NMKY:n toimintasuunnitelma 2015, 31). Vuonna 2014 Toivossa kohdattiin 154 eri nuorta. Yksittäisiä käyntikertoja nuoret tekivät vuoden aikana yhteensä 2 389 kappaletta. Kävijäkeskiarvo oli 16,2 nuorta päivittäin. (Henkilökohtainen tiedonanto Raisa Ruohonen & Anne-Mari Alanko.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

5.1 Tutkimuksen tausta, tavoitteet ja tutkimustehtävät

Tutkimuksemme aihe tuli toimeksiantajaltamme, Turun NMKY:n Nuorten Kohtaamispaikka Toivolta. Tutkimuksen lähtökohtana oli tarve nostaa esiin niitä merkityksiä, joita kohtaamispaikassa käyvät nuoret aikuiset antavat kyseiselle paikalle. Tutkimustuloksista toimeksiantaja saa ajantasaista kokemustietoa, jota voidaan käyttää toiminnan vaikuttavuuden arvioinnin tukena. Saatuja tuloksia tullaan myös käyttämään osana Nuorten Kohtaamispaikka Toivossa keväällä 2015 laadittavaa toiminnan jatkorahoitushakemusta.

Nuorten Kohtaamispaikka Toivoon on aiemmin toteutettu kaksi opinnäytetyötä. Karhunsaaressa ja Tuomolan (2004) tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää kohtaavatko Nuorten Kohtaamispaikka Toivon kohderyhmän ja paikan viranomaisyhteistyötahojen käsitykset nuorten elämästä, siinä ilmenevistä haasteista sekä palvelujen käytöstä. Lisäksi tutkimuksessa kartoitettiin kohderyhmän ja viranomaistahojen kohtaamispaikkaan liittyviä odotuksia sekä sitä, miten kohtaamispaikka pystyy näihin vastaamaan. Linda Vihtolan vuonna 2006 valmistuneessa opinnäytetyössä selvitettiin kohtaamispaikan ja sen tarjoamien palvelujen merkitystä kohderyhmän elämässä.

Koska kohtaamispaikan kävijäkunta vaihtelee paljon, oli tarpeellista selvittää nykyisten kävijöiden näkökulmia. Pidämme tärkeänä sitä, että yksilöiden oma ääni saadaan kuuluviin, jotta heidän todelliset ajatuksensa ja tarpeensa voidaan huomioida. Kävijöiden kokemustieto ja heidän tuottamansa merkitykset ovat keskeisessä asemassa varsinkin toiminnan vaikuttavuuden arvioinnin ja jatkokehittämisen kannalta.

Tutkimuksemme tavoitteena oli selvittää Nuorten Kohtaamispaikka Toivossa käyvien nuorten aikuisten kokemuksia kyseisen paikan toiminnasta ja sen merkityksestä heidän tämänhetkisessä elämässään sekä tuottaa tietoa siitä, miten kohtaamispaikassa käyminen vaikuttaa heidän arkensa jäsentymiseen ja hyvin-

vointiin. Lisäksi tarkoituksena oli nostaa yksittäisten kävijöiden ääntä kuuluviin. Tutkimustehtävät muodostuivat opinnäytetyön toimeksiantajan toiveiden sekä aiempien Nuorten Kohtaamispaikka Toivon toteutettujen tutkimusten pohjalta.

Tutkimustehtävinä oli tutkia:

1. Miten Nuorten Kohtaamispaikka Toivo on vaikuttanut siellä käyvien henkilöiden arkeen?
2. Millainen merkitys Nuorten Kohtaamispaikka Toivolla on siellä käyvien henkilöiden tämänhetkisessä elämässä?
3. Miten Nuorten Kohtaamispaikka Toivon toimintaa voitaisiin kehittää?

5.2 Tutkimusmenetelmä

Tutkimuksemme on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään kuvaamaan ja ymmärtämään jotakin tiettyä tapahtumaa tai toimintaa (Tuomi & Sarajärvi 2013, 85). Tässä tutkimuksessa selvitettiin Nuorten Kohtaamispaikka Toivon kävijöiden kokemuksia kyseisen paikan toiminnasta ja pyrittiin ymmärtämään niitä merkityksiä, joita kävijät paikalle ja sen toiminnalle antavat. Juuri todellisen elämän kuvaaminen on laadullisen tutkimuksen lähtökohta. Tilastollisten yleistysten ja olemassa olevien totuuksien todentamisen sijaan keskeistä on löytää ja paljastaa erilaisia tosiasioita. (Eskola & Suoranta 2003, 61; Hirsjärvi ym. 2009, 161.)

Laadullisessa tutkimuksessa tiedonhankinta on kokonaisvaltaista ja se kerätään useimmiten ihmisiltä luonnollisissa arjen tilanteissa siten, että heidän oma äänensä pääsee kuuluviin. Pääasiallisena tiedonkeruumenetelmänä on useimmiten haastattelu, joka sopii joustavuutensa ansiosta erilaisiin tilanteisiin ja tutkimustarkoituksiin. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 34; Hirsjärvi ym. 2009, 164.) Tutkimuksemme keskiössä ovat tutkittavien subjektiiviset kokemukset ja näkemykset, joita pyrimme nostamaan esille. Haastattelu oli tutkimuksemme kannalta sopiva aineistonkeruumenetelmä, sillä sen avulla saimme välitettyä kuvaa yksi-

löiden ajatuksista, kokemuksista, käsityksistä ja tunteista (Hirsjärvi & Hurme 2008, 41).

Haluamme tutkimuksessamme korostaa tutkittavien asemaa subjekteina ja nostaa heidän omaa ääntään kuuluviin. Tämän varmistamiseksi oli tärkeää, että tutkittavat saivat kertoa itseään koskevia asioita mahdollisimman vapaasti. Tästä syystä toteutimme haastattelut teemahaastatteluina. Teemahaastattelussa pyritään löytämään merkityksellisiä vastauksia tutkimuksen tarkoituksen ja ongelmanasettelun tai tutkimustehtävän mukaisesti (Tuomi & Sarajärvi 2013, 75). Teemahaastattelu huomioi sen, että ihmisten omat tulkinnat ja heidän asioille antamansa merkitykset ovat tutkimuksessa keskeisiä (Hirsjärvi & Hurme 2008, 48).

Teemahaastattelu nähdään avoimen haastattelun ja lomakehaastattelun väli- muotona. Se on puolistrukturoitu eli jokin haastatteluun liittyvä näkökulma on lyöty lukkoon, mutta ei kaikkia. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 47; Hirsjärvi ym. 2009, 208.) Halusimme jättää tilaa keskustelulle, mutta edetä samalla tiettyjen suuntaviivojen mukaisesti. Yksityiskohtaisten kysymysten sijaan kohdensimme keskustelun ennalta valittuihin ja kaikille haastateltaville yhteisiin teemoihin. Lisäksi käytimme tarkentavia kysymyksiä. Teemahaastattelussa kysymyksillä ei kuitenkaan ole tarkkaa muotoa tai järjestystä kuten strukturoidussa haastattelussa. Toisaalta teemahaastattelussa ei voida kysyä mitä tahansa, eikä se täten ole yhtä vapaata keskustelua kuin avoin haastattelu. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 48.)

Haastatteluidemme teema-alueina olivat arjen jäsentyminen ja hyvinvointi, kokemukset Nuorten Kohtaamispaikka Toivosta sekä sen tarjoamista mahdollisuuksista, Nuorten Kohtaamispaikka Toivon merkitys arjessa sekä kehittämis-kohteet. Ensin mainitun teeman kautta pyrimme selvittämään Nuorten Kohtaamispaikka Toivon kävijöiden arkipäivien sisältöä ennen kuin he ovat alkaneet käydä kohtaamispaikassa sekä sitä, millainen tilanne on nykyään. Arkipäivien sisällöissä meitä kiinnosti erityisesti kävijöiden sosiaalinen verkosto ja hyvinvointi sekä näissä mahdollisesti tapahtuneet muutokset.

Nuorten Kohtaamispaikka Toivon toimintaa käsittelevän teeman kautta kartoitimme kävijöiden kokemuksia ja ajatuksia paikan tarjoamista mahdollisuuksista. Halusimme saada tietoa esimerkiksi siitä, miten haastateltavat yleensä viettävät aikaa kohtaamispaikassa ollessaan. Kohtaamispaikan merkitystä lähestyimme erilaisista näkökulmista. Pyrimme löytämään muun muassa tekijöitä, joiden vuoksi haastateltavat käyvät Nuorten Kohtaamispaikka Toivossa sekä selvittämään, miten siellä käyminen asettuu osaksi heidän arkeaan. Kehittämiskohteisiin liittyvän teeman yhteydessä selvitimme haastateltavien mielipiteitä mahdollisista kehittämistarpeista sekä tulevaisuudennäkymistä.

5.3 Aineiston hankinta

Tutkimuksemme kohdejoukkona oli Nuorten Kohtaamispaikka Toivossa käyvät henkilöt. Haastateltavia oli yhteensä kymmenen, ja he olivat iältään 21-29 –vuotiaita. Hirsjärven ym. (2009, 162-164) mukaan laadullisen tutkimuksen kohdejoukkoa luonnehtii harkinnanvaraisuus eli se, että sen valinta ei ole satunnaista vaan tarkkaan pohdittua. Tutkimuksessamme ei ollut tarkoituksenmukaista määritellä tarkkoja kriteerejä haastatteluihin osallistuville. Emme pyrkineet yleistykseen, vaan halusimme saada mahdollisimman monipuolista kokemustietoa erilaisilta ihmisiltä. Näin ollen haastatteluihin osallistuminen perustui vapaaehtoisuuteen ja edellytyksenä oli ainoastaan se, että haastateltava käy Nuorten Kohtaamispaikka Toivossa.

Tutkimusaineistomme koostuu kymmenestä nauhoitetusta ja litteroidusta yksilöhaastattelusta sekä haastatteluiden aikana tehdyistä muistiinpanoista. Tee-mahaastattelun avulla kerätty aineisto on useimmiten runsas, joten haastatteluiden tallentaminen oli välttämätöntä (Hirsjärvi & Hurme 2008, 75; 135). Strukturoitujen kysymysten puuttuessa haastattelutilanteet muodostuivat keskustelunomaisiksi ja puhetta syntyi paljon. Meidän ei olisi ollut mielekäästä tai edes mahdollista kirjata kaikkea sanottua ylös, joten haastattelut oli tarpeellista dokumentoida nauhoittamalla. Nauhoittaminen mahdollisti myös haastatteluihin liittyvien tulkintojen tarkentamisen (Ruusuvuori & Tiittula 2005, 14-15). Muistiin-

panoja teimme tarvittaessa, jotta saimme kirjattua ylös välittömät havainnot ja muut ajatukset jo haastattelutilanteessa.

Toteutimme haastattelut joulukuun 2014 aikana Nuorten Kohtaamispaikka Toivossa. Haastattelutilana toimi askarteluhuone, jonka rauhoitimme sulkemalla oven kunkin haastattelun ajaksi. Koska haastattelutila oli katutasossa ja ikkunoiden edessä oli tupakointialue, koimme tarpeelliseksi sulkea myös sälekaihtimet. Nämä toimet auttoivat minimoimaan erilaisten häiriötekijöiden mahdollisen vaikutuksen. Toteutimme haastattelut yksilöhaastatteluina, koska tällöin muut henkilöt eivät päässeet vaikuttamaan haastateltavien sanomisiin. Näin saimme myös varmistettua luottamuksellisen ja keskusteluun rohkaisevan haastatteluilmapiirin. Haastattelut kestivät 20 minuutista yhteen tuntiin.

Noudatimme haastatteluissa etukäteen muotoilemaamme teemahaastattelurunkoa (Liite 1), jossa jokaisen teeman alla oli lisäksi tukikysymyksiä. Kysymysten käyttö vaihteli haastattelukohtaisesti. Joissakin haastatteluissa keskustelu oli vapaamuotoisempaa ja osa kysymyksistä jäi pois, kun taas joissain haastatteluissa syntyi uusia kysymyksiä. Koimme, että tilan jättäminen vapaalle keskustelulle sekä mahdollisuus muokata kysymyksiä tarvittaessa oli tutkimuksemme tavoitteiden toteutumisen kannalta tärkeää.

5.4 Aineiston käsittely ja analyysi

Aineiston keräämisen jälkeen litteroimme nauhoitetut haastattelut Word-tekstinkäsittelyohjelmaa käyttäen. Litteroinnilla tarkoitetaan tallennetun puhe-
muotoisen aineiston puhtaaksi kirjoittamista. Litteroinnilla on tarkoitus muuttaa aineisto sen hallitsemista ja analysointia helpottavaan muotoon. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006a.) Lisäksi litterointi toimii muistin tukena ja edesauttaa olennaisten yksityiskohtien havaitsemista aineistosta (Ruusuvuori & Tiittula 2005, 16).

Litterointiin on useita tapoja, kuten valikoidusti teema-alueittain tai koko aineistosta sanasanaisesti kirjoittaen (Hirsjärvi ym. 2009, 222). Tutkimuksemme kannalta haastatteluissa on tärkeää puheen sisältö eli se, mitä sanotaan, eikä niin-

kään se, miten sanotaan. Tästä syystä valitsimme litterointitasoksi perustason. Perustasossa puhe litteroidaan sanatarkasti, mutta jätetään pois täytesanat kuten "tota" tai "niinku" sekä toistot, keskenjääneet tavut ja äännähdykset. (Yhteiskuntatieteellinen tietarkisto 2015.) Koon 11 Calibri-fontilla ja rivivälillä 1 literoitua haastattelutekstiä tuli yhteensä 95 sivua.

Litteroinnin jälkeen kävimme aineiston perusteellisesti läpi käyttäen samalla koodaamista. Koodaamisella tarkoitetaan aineiston jäsentelyä erilaisin merkein, tai vaikkapa värein. Tämä helpottaa aineiston käsittelyä ja sen analysointia. (Eskola & Suoranta 2003, 156.) Lisäksi koodaus ikään kuin alusti varsinaisen analyysin tekemistä, koska sen avulla pystyimme merkitsemään esimerkiksi haastatteluissa toistuvia asioita. Koodauksessa hyödynsimme Word-tekstinkäsittelyohjelman värityökaluja.

Haastatteluaineiston analyysimenetelmäksi valitsimme teemoittelun. Teemoittelulla tarkoitetaan aineiston pilkkomista ja ryhmittelyä eri aihepiirien mukaan. Teemoittelussa painottuu se, mitä kustakin teemasta sanotaan. Teemoittelu on luonteva etenemistapa teemahaastatteluaineiston analysoinnissa, sillä teemat, joista haastateltavien kanssa on keskusteltu, löytyvät yleensä kaikista haastatteluista. Tällöin haastattelun teemat muodostavat jo alustavan jäsennyksen aineistoon. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 93; Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006b.)

Teemoittelimme litteroidun aineiston Word-tekstinkäsittelyohjelman avulla. Jaotelimme aineiston teemojen alle "leikkaa ja liimaa" –toiminnolla, minkä jälkeen vielä luokittelimme aineistoa. Käytännössä etsimme ja alleviivasimme keskeisiä vastauksia ja ilmaisuja tutkimustehtäviemme sekä niiden mukaisten teemojen ohjaamana. Pyrimme tarkastelemaan esimerkiksi sellaisia aineistosta nousevia piirteitä, jotka olivat useissa haastatteluissa yhteisiä. (Eskola & Suoranta 2003, 175.) Etenimme siis haastattelurunkoon määrittelemiemme teemojen mukaisesti, mutta pyrimme huomioimaan myös muut asiat, jotka mahdollisesti toistuivat haastateltavien sanomisissa tai olivat muuten tulkintamme mukaan keskeisiä.

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET

6.1 Haastateltavien taustatiedot

Haastatteluihin osallistui yhteensä kymmenen Nuorten Kohtaamispaikka Toivossa käyvää henkilöä. Haastateltavista kuusi oli naisia ja neljä miehiä. Iältään he olivat 21-29 –vuotiaita.

Ohjautuminen Nuorten Kohtaamispaikka Toivoon. Nuorten Kohtaamispaikka Toivoon päädytään monipuolisesti eri reittejä pitkin. Haastateltavat ovat löytäneet Toivon pariin muun muassa terapian, tukihenkilöiden, kavereiden, työpaikan, osastonhoitajan, TUAS – toiminnan ja Koho-toiminnan kautta. Jokainen haastateltava kertoi tunteneensa heti ensimmäisestä käynnistä olonsa tervetulleeksi. Toivon ilmapiiriä kuvattiin avoimeksi ja paikan päälle tulemista helpoksi.

Mää olin - - käyny terapiassa - - ja siellä sitte kerrottiin sillon ku mä jäin sit sairaalomallesiinä yhes vaiheessa, sit mul ei ollu niinku mitään päivisin ja sit ne sano et täs on niinku tällanen paikka. Ja sit tulin käymään. Ja yllätyin siitä et tää olikitosi semmonen matalan kynnyksen paikka tulla. Et tääl otettiin tosi hyvin vastaan. (H5)

Käymistiheys. Haastateltavat ovat käyneet Toivossa erimittaisia ajanjaksoja. Kymmenestä haastateltavasta kaksi on käynyt Toivossa noin viiden vuoden ajan. Lisäksi haastateltavien joukossa oli kaksi uudempaa, joitakin kuukausia Toivossa käynyttä henkilöä. Muut haastateltavat sijoittuvat näiden ääripäiden välille.

Myös siinä, kuinka säännöllisesti henkilöt käyvät kohtaamispaikka Toivossa, oli eroavaisuuksia haastateltavasta riippuen. Neljä haastateltavaa kertoi käyvänsä Toivossa yleensä päivittäin paikan ollessa avoinna ja viisi taas silloin tällöin, kun muulta aikataulultaan ehtii. Yksi kävijä taas kertoi käyvänsä hyvin vaihtelevasti. Käymistiheys saattaa siis vaihdella yhdelläkin kävijällä paljon.

Joskus mä voin käydä viikon jokasena päivänä ja sit mä oon tääl kymmenestä neljään silleen ku tatti ja sit mul tulee niit viikkoja ku jää päivä tai kaks pois tai siten tulen vähän myöhemmin. Ja joskus voi olla sellasii viikkoja et mä tuun tasan vaikka maanantaina ja sit mä oon silleen ei jaksa ja sit mä oon loppuviikon pois. Se on hirveen vaihtelevaa. (H7)

Kahdella haastateltavalla vaihtelua löytyi enemmän, ja kummallakin syy liittyi elämäntilanteessa tapahtuneisiin muutoksiin. Toinen mainitsi käyneensä tutustumassa useita vuosia sitten, mutta aloittaneensa säännöllisen vierailun vasta myöhemmin. Toinen kertoi käyneensä Toivossa aiemmin muutaman vuoden, pitäneensä saman verran taukoa käymisestä ja palanneensa aktiiviseksi kävijäksi jokunen vuosi sitten.

6.2 Nuorten Kohtaamispaikka Toivon vaikutus kävijöiden arkeen

Ensimmäinen tutkimustehtävämme liittyy siihen, miten Nuorten Kohtaamispaikka Toivossa käyminen on vaikuttanut kävijöiden arjen sisältöihin ja millaista nykyinen elämä on verrattuna aiempaan.

Arki ennen Nuorten Kohtaamispaikka Toivon löytymistä. Haastateltavien elämä ennen Nuorten Kohtaamispaikka Toivon löytymistä on ollut moninaista, mutta haastatteluista löytyi myös paljon samankaltaisia piirteitä. Kahdeksassa haastattelussa nostettiin esille peruskoulun jälkeiset opinnot, joita on suoritettu niin lukiossa ja ammattikoulussa kuin myös erilaisilla kursseilla. Kolme oli suorittanut opintonsa loppuun, ja viittä haastateltavaa yhdisti opintojen keskeytyminen syystä tai toisesta.

Opiskeluun liittyvien tekijöiden lisäksi haastateltavien arjesta löytyi muitakin yhteneviä seikkoja. Seitsemän haastateltavaa kertoi opintojen keskeytyksen tai päättymisen jälkeisestä työttömyydestä sekä erilaisista työkokeiluista ja harjoittelujaksoista. Kaksi haastateltavaa siirtyi peruskoulun jälkeen työelämäänsä, jossa toinen on mukana edelleen. Toiselta työt loppuivat juuri ennen Toivon löytymistä.

Siinä oli muutama vuosi semmost tai pari vuotta oli semmost koulunkäyntikierrettä, ei siit oikeen tullu mitään. Sit mä päädyin työkkäriin listoille ja sieltä työharjoitteluun ja sitte ei sieltäkää, ei sieltäkää oikeen tullu mitään. (H7)

Myös sosiaaliin suhteisiin liittyvät tekijät nousivat esille kysyttäessä arjesta ennen Toivon löytymistä. Lähes kaikki haastateltavat kertoivat, etteivät omanneet aikaisemmin kunnollista sosiaalista tukiverkostoa, ja päivät vietettiin pääasiassa yksin kotona. Kahdeksassa haastattelussa nousi esille kavereiden vä-

hyys tai jaksamattomuus ylläpitää sosiaalisia suhteita. Kolme haastateltavaa kertoi muuttaneensa Turun seudulle toiselta paikkakunnalta, ja kaksi heistä koki jääneensä tämän myötä tyhjän päälle.

Emmää oikeen niinku mittään, en mä kauheesti liikkunu mihinkään eikä mul ollu mitään kavereita eikä mitään tukiverkostoo Turussa et. Et se oli ihan kauheeta. Ni kyl siin jäi sit aika tyhjän päälle siinä nii. (H4)

Kahdeksassa haastattelussa kävi ilmi, että arkeen on kuulunut erilaisia elämänhallinnan haasteita. Puolet haastatelluista mainitsi taloudelliset vaikeudet arjessa. Yksi haastateltava kertoi kärsineensä alkoholiongelmasta.

No mä vedin viinaa sillon ku mä en tehny mitään muuta. Ja sitä varten mä en sit varmaan tehny mitään muuta. (H9)

Keskeisimmäksi nousivat kuitenkin mielenterveyteen liittyvät tekijät, joiden johdosta neljä haastateltavista oli päätenyt sairauslomalle ja yksi heistä loppujen lopuksi työkyvyttömyyseläkkeelle. Lisäksi kaksi haastateltavaa kertoi olleensa osastohoidossa ongelmiansa vuoksi. Psyykkisistä oireiluista mainittiin ahdistus, uupumus, masennus, paniikkikohtaukset sekä kaksisuuntainen mielialahäiriö. Eräs haastateltava kertoi olleensa itsetuhoinen, kaksi mainitsi heillä diagnosoitun aspergerin ja yksi ADHD:n.

Arkipäivien sisältö nykyään. Kaikkien haastateltavien nykyiseen arkeen kuuluu olennaisesti ajan viettäminen Nuorten Kohtaamispaikka Toivossa. Muilta osin haastateltavien arkipäivien sisällöt ovat melko vaihtelevia. Yksi haastateltavista opiskelee tällä hetkellä yliopistossa ja toinen on aikuiskoulutuskeskuksen kirjoilla, yksi tekee töitä. Loput ovat työttömänä, sairauslomalla tai opiskelupaikkaa etsimässä. Kaksi haastateltavaa kertoi tulevaisuuden suunnitelmien sisältävän jatko-opiskelua ja yksi mainitsi tavoitteekseen työpaikan löytämisen.

Neljän haastateltavan arkeen kuuluu edelleen sairausloma ja/tai terapia ja yhdellä työkyvyttömyyseläke, mutta aikaa vietetään myös erilaisten harrastusten parissa. Puolet haastateltavista kertoi osallistuvansa tällä hetkellä aktiivisesti johonkin kodin ulkopuoliseen toimintaan, kuten liikuntaharrastukseen. Niin ikään puolet mainitsi kuluttavansa arjen tunteja myös pelaten konsolipelejä, katsellen elokuvia, lukien kirjoja sekä selaillen internetsivuja oman mielenkiinnon mu-

kaan. Kaksi taas pitää itseään kiireisenä käyden erilaisilla kursseilla sekä tehden käsitöitä.

Myös yhteydenpito perheeseen ja muihin lähisukulaisiin nousi esille kysyttäessä arkipäivien sisällöistä. Viisi haastateltavaa mainitsi olevansa perheensä kanssa tekemisissä tiiviisti, muutama jopa päivittäin tai viikoittain. Yksi haastateltavista kertoi tapaavansa myös isoäitiään säännöllisesti. Yhdellä haastateltavista on puolestaan jo oma perhe, jonka kanssa vietetty aika täyttää suuren osan hänen arkipäivistään.

Jokainen haastateltava painotti vahvasti, että heidän arkensa on parantunut kohtaamispaikan löytymisen jälkeen. Puolet haastatelluista kertoi arjen olleen aiemmin yksinäistä. Sosiaalisen verkoston laajeneminen nähtiin siis erityisen voimaannuttavana seikkana.

Toivo tuli siihen niinku siin mieles avuks et mää sain sit kaverei - - ja nyt pystyn menemään miten haluun ja nähä ketä haluun. Et tosiaan ku mul oli se et ku mä en käyny Toivos enkä mittään ni ei mul ollu ketään kenen kans mä oisin ollu päivisin, ni sit mä olin enimmäkseen vaan kotona ja yritin jotain tehdä ajankuluks.
(H4)

Seitsemän haastateltavaa toi esille, että kohtaamispaikka Toivon kautta he ovat löytäneet ystäviä, joita he näkevät myös Toivon toiminnan ulkopuolella. Neljä henkilöä korosti, että he ovat Toivon kautta saaneet parhaimpia kavereita, mitä heillä on koskaan elämässään ollut.

6.3 Nuorten Kohtaamispaikka Toivon merkitys kävijöiden tämänhetkisessä elämässä

Toinen tutkimustehtävämme liittyy siihen, millaisia merkityksiä Nuorten Kohtaamispaikka Toivossa käyvät henkilöt antavat kyseiselle paikalle, mistä nämä merkitykset muodostuvat sekä siihen, miten kohtaamispaikassa käyminen asettuu heidän tämänhetkiseen elämäänsä.

Mahdollisuus osallistua toimintaan. Kuuden haastateltavan tämänhetkistä elämää luonnehtii arkipäivien sisällön ja toiminnan puute. Kohtaamispaikassa käymisen koetaan vastaavan tähän tarpeeseen, sillä se antaa mahdollisuuksia

monenlaisiin aktiviteetteihin. Yhtä monessa haastattelussa nousi esille, että kohtaamispaikan ollessa suljettuna kavereiden tapaaminen hankaloituu ja tekemistä on vaikeampi keksiä.

Tääl [Toivossa] saa sitte ajan kulumaan nopeammin. Ku ei kotona jaksa koko ajan olla. Vaikka olisi mieluisia tekemisiä, mut se et mä olisin vaan melkein koko aika koneella tai sitte olis koko ajan kotona vaan muuten sillee. (H3)

Kahdeksan haastateltavan mukaan pääasiallisin ja mieluisin ajanviettotapa kohtaamispaikassa on keskustelu, minkä lisäksi myös erilaiset lauta- ja korttipelit sekä biljardi ovat suosittuja. Kolme haastateltavaa mainitsi osallistuvansa mielellään myös askarteluun liittyviin toimintoihin. Kohtaamispaikan tarjoamaan viikoittaiseen salibandyyn osallistuu aktiivisesti kaksi haastateltavista.

Varsinaisesta järjestetystä toiminnasta mieluisimmaksi koettiin kohtaamispaikan ulkopuolelle suuntautuva toiminta, esimerkiksi keilailu tai retki Ruissaloon. Neljä nosti esille jokaviikkoisen kokkaamisen antavan mahdollisuuden kotiruoan nauttimiseen edullisesti. Kaksi haastateltavaa koki kokkauksen erityisen tärkeäksi, koska silloin voi aterioda muiden seurassa.

Kaiken kaikkiaan Toivossa erikseen järjestetty toiminta sijoittui toissijaiseksi haastateltavilla. Puolet totesi, että ajanviettotavat vaihtelevat usein päivästä riippuen. Haastatteluissa tuli esille, että kohtaamispaikassa viihdytään parhaiten vapaan ”hengailun” ja sosiaalisen kanssakäymisen parissa. Aktiivinen osallistuminen esimerkiksi keskusteluihin ei kuitenkaan ole välttämätöntä, vaan pelkkä paikallaolokin riittää antamaan tunteen osallisuudesta.

Tääl on ainaki jotain aina hällinää ympärillä vaikka mä en aina osallistuiskaa siihen... Vaikka olis vaan hiljaa tossa pöydän ääressä ni täällä on mukavampi olla päivä ku olla yksin kotona. (H10)

Kaiken toiminnan tärkeimmäksi tekijäksi nousi toiminnan vapaamuotoisuus sekä se, ettei mihinkään ole pakko osallistua tai sitoutua jos ei itse halua. Kohtaamispaikan matala kynnys kiteytyi juuri tähän omaehtoiseen olemiseen. Haastateltavat kokevat, että he voivat halutessaan olla täysin rauhassa omissa oloissaan tai toisaalta osallistua ihan kaikkeen.

Sosiaalinen vuorovaikutus ja vertaistuki. Jokaisessa haastattelussa nousi esille se, että Nuorten Kohtaamispaikka Toivon sosiaalinen ulottuvuus koetaan hyvin merkitykselliseksi. Lähes jokainen haastateltava toi esille sosiaalisten kontaktien ja keskusteluseuran tärkeyden sekä yksinäisyyden ehkäisyn kysyttäessä niistä tekijöistä, jotka saavat heidät tulemaan Toivoon.

Siit tulee aina paljon parempi olo ku tulee tänne ku tääl on ihmisii ja sellasta. Koska se tavallaan et puhuu jonkun kanssa ni se pitää mua tavallaan siin todellisuudessa. - - Ku sit kumminki ku menee kotiin ni sit ei taas oo siellä yhtään ketään. Et sit on vaan yksin. (H6)

Viisi haastateltavaa kuvasi Toivon ulkopuolista sosiaalista verkostoaan hyvin pieneksi tai muuten puutteelliseksi, ja Toivosta onkin muodostunut heille eräänlainen sosiaalinen tukikohta. Kaksi tällä hetkellä opiskelevaa haastateltua toi esille, että koulu kyllä tarjoaa mahdollisuuden sosiaalisen kanssakäymiseen, mutta se ei ole yhtä avointa ja hyväksyvää kuin Toivossa.

Haastatteluissa kävi ilmi, että Nuorten aikuisten Kohtaamispaikka Toivon muilta kävijöiltä saatava vertaistuki koetaan tärkeäksi oman hyvinvoinnin ja jaksamisen sekä itsetunnon kannalta. Puolet haastateltavista kertoi, että Toivossa ollessaan heidät hyväksytään juuri sellaisina kuin he ovat eivätkä he koe itseään niin erilaiseksi kuin sen ulkopuolella. Monet kävijät ovat samaa ikäluokkaa ja samankaltaisissa elämäntilanteissa, ja jokainen osaa jotenkin samaistua toisen tilanteeseen. Ongelmista ja arjen pienistäkin harmeista voi puhua ja aina löytyy joku, joka ymmärtää ja kannustaa.

Tuntuu ettei oo niin yksin näitten omien ongelmien ja asiointensa kanssa ku täält saa just sitä vertaistukee hirveesti, et tääl on hyvin saman kohtalon omaavia ihmisiä ja ainaki samankaltaisia. Sit tietysti saa yksinkertaisesti vaan seuraa ettei tuu semmost olo et seinät kaatuu päälle ja nyhjötän yksin nurkassa tyynynkulma suussa. (H7)

Ystävien tapaaminen ja mahdollisuus sosiaalisen vuorovaikutukseen mainittiin kaikissa haastatteluissa tekijöinä, jotka motivoivat käymään ja viihtymään Toivossa. Haastateltavat kokevat, että kohtaamispaikassa käyvät henkilöt muodostavat vahvan ja ainutlaatuisen tukiverkon toisilleen.

Konkreettiset hyödyt ja uuden oppiminen. Haastateltavien mukaan Nuorten Kohtaamispaikka Toivosta on löytynyt apua käytännön asioihin. Haastatteluissa

mainittiin muun muassa internetin käyttö sekä mahdollisuus tulostaa itselle tärkeitä asiakirjoja, esimerkiksi toimeentulo- tai työmarkkinatukeen liittyen. Haastateltavat ovat myös kokeneet avun ja neuvojen pyytämisen helpommaksi kuin muualla. Tähän vaikuttaa varsinkin helposti lähestyttävät työntekijät sekä kohtaamispaikan rento ilmapiiri ja vertaiset.

Tääl on koko aika niinku vähän rennol otteel suhtaudutaan niinku virallisempiinki asioihin, joka on tosi hyvä juttu. - - Se kynnys niinku hakee apua itse on paljon isompi ku sä oot yksin siellä niin. Mut se ku siel on esimerkiks muitaki nuorii joil on erilaisii asioita missä ne tarvii apua, ni siin mieles se on paljon helpompaa. (H4)

Kolme haastateltavista mainitsi hyötывänsä Toivoon tulemisesta siinä, että he saavat samalla raitista ilmaa ja liikuntaa. Myös taloudelliset tekijät mainittiin yhtenä käytännön hyötynä. Viisi haastateltavista hyödyntää säännöllisesti Toivon tarjoamia maksuttomia aktiviteetteja ja osallistuvat edullisille retkille, koska muutoin tällaiseen ei olisi varaa. Yksi haastateltava nosti esille säästävänsä myös asumiskuluissaan tullessaan Toivoon; ollessaan kohtaamispaikassa kuusi tuntia päivässä, hän ei ole kotona kuluttamassa ylimääräistä sähköä.

Haastateltavat kokivat hyödylliseksi myös sen, että Toivo tarjoaa mahdollisuuden oppia uutta. Kohtaamispaikassa pääsee kokeilemaan erilaisia asioita sekä kehittämään sellaisia taitoja, joita ei välttämättä tulisi itsenäisesti opittua. Yksi haastateltavista mainitsi myös, että omalta mukavuusalueelta poistuminen ja itsensä haastaminen on helpompaa yhdessä muiden kanssa.

Erityisesti pitkään Toivon kävijöinä olleet henkilöt kertoivat sosiaalisen kanssakäymisen taitojensa kehittyneen kohtaamispaikassa käymisen ansiosta. Heidän kokemuksensa mukaan erilaisten persoonien kanssa oppii tulemaan toimeen ja joskus sellaisesta ihmisestä voi tulla hyväkin ystävä, jota ei olisi alun perin ajatellut mahdolliseksi. Tilan antaminen toisille sekä erilaisuuden ja eriävien mielialojen hyväksyminen ovat haastateltavien mukaan olleet suurimmat opettavat seikat Toivon arjessa.

Psyykkisen hyvinvoinnin tukeminen. Seitsemässä haastattelussa tuli esille Nuorten Kohtaamispaikka Toivon positiivinen vaikutus psyykkiseen hyvinvointiin. Lähtökohtaisesti tärkeäksi osoittautui se, että Toivo tarjoaa paikan, johon

voi mennä päivisin vain oleilemaan. Mahdollisuus kuluttaa aikaa tietyssä paikassa kodin ulkopuolella koettiin merkittäväksi, sillä monille pelkkä kotoa poistuminen ja ihmisten ilmoille meneminen helpottaa psyykkistä oireilua ja parantaa mielialaa.

Joskus ku mullaki on masennusta ja tollasta, ni sit on niinku semmost et jumittaa kotiinsa. Tavallaan et millään ei oo mitään merkitystä, et ei jaks oikeen tehä mitään, et ei niinku innosta mikään. Ni sit ku on ollu paljon sillai just niin, sit tuleeki tänne ni se jotenki. Oon mä kokenu et se on tietty niinku lohtu. (H5)

Neljä haastateltavaa koki, että heidän psyykkiset haasteensa pysyvät paremmin hallinnassa kun he käyvät Toivossa. Kahden haastateltavan kokemuksen mukaan oireilu tuntuu olevan vahvempaa niinä päivinä, jolloin kohtaamispaikka on suljettuna. Varsinkin sosiaalisen vuorovaikutuksen ja konkreettisen tekemisen puuttuminen vaikuttavat tällaisina päivinä myös mielialaan.

Mut kyl sen huomaa et sit jos Toivo on kiinni jonkun viikonki, et sit se tavallaan alkaa taas, niinku mielialat alkaa mennä vähän huonommaksi. (H6)

Kaksi haastateltavaa koki Toivossa käymisen vahvistavan itsetuntoa ja tuovan hyvän omantunnon, sillä ajanvietto Toivossa luo olon, että on tehnyt päivän aikana jotain konkreettista. Vaikka ajanvietto ei tarkoittaisi muuta kuin oleilua omissa oloissaan, on paikallepääsy tiettyyn aikaan jo tärkeäksi koettu tekijä.

Ensinnäkin se jos mä vaan istun kotona tekemät mitään ni siit tulee aika huono omatunto. (H8)

Haastatteluissa kävi ilmi, että Toivossa käyminen tukee varsinkin niiden haastateltavien psyykkistä hyvinvointia, jotka ovat tällä hetkellä työ- ja opiskeluelämän ulkopuolella. Näiden henkilöiden arjesta puuttuu tietty rytmi ja säännöllisyys, mikä vaikuttaa arjen hallittavuuteen ja sitä kautta myös psyykkiseen hyvinvointiin.

Ja sit se [Toivo] auttaa hirveesti myös tos, niinku ton päivärytmin kans. Nukkuu öisin ja on päivät valveilla ja muistaa vielä millon on viikonloppu ja millon ei. Se pitää semmost rytmiä kasassa. Ei niinku katoa semmoseen ajattomuuteen niin sanotusti et. (H7)

Kaksi mainitsi, että kohtaamispaikassa käyminen auttaa pitämään yllä normaalia vuorokausirytmää. He kokivat tämän vaikuttavan positiivisesti myös omaan psyykkiseen hyvinvointiin.

Kohtaamispaikan rooli arjessa. Nuorten Kohtaamispaikka Toivo asettuu monin tavoin osaksi haastateltavien arkea. Kahdeksan haastateltavaa kymmenestä näki Nuorten Kohtaamispaikka Toivon hyvin merkittävänä osana omaa arkeaan. He kokivat, että ellei Toivoa olisi, he syrjäytyisivät pahasti, sosiaaliset kontaktit kuihtuisivat lähes olemattomiin ja elämä olisi tylsempää. Kohtaamispaikan merkitys arjessa oli pienempi niillä, joilla oli runsaasti muitakin aktiviteetteja päivien aikana.

Ni mul ei oo sit, mä olisin muuten vaan aika paljon yksin. Ja ei ois niin paljoa sosiaalista toimintaa. (H3)

Yleisesti Toivoa kuvattiin tärkeäksi sosiaaliseksi ympäristöksi, jossa voi tavata kavereita ja muita ihmisiä. Lähes kaikki haastateltavat näkevät elämänsä valoisampana nyt kuin silloin, kun Kohtaamispaikka Toivo ei vielä ollut osa omaa arkea. Tähän vaikuttaa haastateltavien mukaan erityisesti kohtaamispaikasta saatu vertaistuki ja kaverit.

Niinku ilman mitään sosiaalist kanssakäymist ni muutama vuosi takaperin, kyl se niinku hirveest masensi ja tälle näin. Nyt ku mul on kavereita ni kyl sitä niinku. Mä jaksan olla sellanen positiivinen oma itseni. - - Nii ja sit mä oon huomannu sen et ku on saanu ystävii ni sit on saanu paljon erilaista tukea. (H4)

Neljälle haastateltavalle Toivo näyttäytyy myös eräänlaisena levähdys- tai pako- paikkana, joka tuo ansaittua taukoa koulusta tai muista arkipäivän painostavaksi koetuista velvoitteista. Kaksi haastateltavaa taas kuvaili Toivoa paikaksi, jossa voi olla kuin kotonaan.

Tää on ihan ku periaattees ku toinen koti, et ole kuin kotonasi. Täs on joku semmonen et se on vaan mukava aina tulla. (H2)

Vapaaehtoisuuden lisäksi kohtaamispaikka Toivossa koettiin tärkeäksi rento ja avoin ilmapiiri sekä kannustava tunnelma. Neljä mainitsi näiden seikkojen vaikuttaneen siihen, että he tulivat tutustumiskerran jälkeen uudestaan paikalle. Ilmapiiri on mahdollistanut myös sen, että keskusteluihin ja toimintoihin voi hy-

pätä mukaan vaikka kesken kaiken. Yleisesti Toivo mielletään paikaksi, jossa ei tarvitse koskaan kokea syrjintää eikä omaa olemista rajoiteta.

Myös monipuolinen tekeminen, päivien erilaisuus sekä vapaus tulla ja mennä siten, kuin itsestä tuntuu, nousivat haastatteluissa merkittäviksi ominaisuuksiksi. Tärkeäksi koettiin myös paikan päihteettömyys sekä demokratian toteutuminen päätöksiä tehdessä. Työntekijät saivat kiitosta innostavasta asenteesta, jonka myötä uusiin asioihin tulee lähdettyä helpommin mukaan.

Kolme haastateltavaa uskoi sulkeutuvansa kotiinsa tai syrjäytyvänsä, mikäli kohtaamispaikassa käyminen jostain syystä loppuisi. 28 vuoden yläikärajaa lähestyvät eivät osanneet ajatella mikä tulevaisuudessa täyttäisi heidän päivänsä Toivon jälkeen. Luottamusta työpaikan tai opiskelupaikan saamiseen oli melko vähän, eikä muita mahdollisia toimintapaikkoja ollut tiedossa.

Jos tää jostain syystä lopetettais tää toiminta ni mä sanoisin et siin on aika mont epätoivosta nuorta sit miettii et mitäs nyt että. Täst tulee vaan semmonen, jotenki niin olennainen osa sitä omaa päivää. Se o vähän niinku jotkut ihmiset käy töissä, tää o vähän sama ku ite lähtis sinne omalle työpaikalle, vaikkei oookkaan ihan töissä. Se ajaa sen saman, se tua sen tärkeen sisällön siihen päivään. Et varmaan niinku ihmiset jotka menettää työpaikkans niil on sama olo et mitäs nyt. Siin on sit semmonen kriisin paikka. Et sitä voi verrata työpaikan menettämiseen. Sä jäät vähän niinku tyhjän päälle. Sit o vähä semmonen eksyny. Se on jo ihan tarpeeks kamalaa ku - - tä [Toivo] on lomatauolla, sitteki on sillee ou nou. (H7)

Viiden haastateltavan mielestä Turusta tai Turun seudulta ei löydy sellaista paikkaa, joka korvaisi Nuorten Kohtaamispaikka Toivon. 17–28 –vuotiaat nähtiin yleisesti ikäryhmänä, jolle ei järjestetä muita kohtaamispaikan kaltaisia palveluja. Haastatteluissa nousi esille joitakin vaihtoehtoisia toimintapaikkoja, mutta niitä ei kuitenkaan koettu mielekkäiksi. Suppea ikäjakauma, liian tiukasti rajattu kohderyhmä ja toiminnan sitovuus mainittiin tekijöiksi, joiden vuoksi muut paikat eivät juurikaan houkuttele ja Toivon rooli osana arkea korostuu.

6.4 Kehittämiskohteet

Yleisiä kehittämis ehdotuksia tuotiin haastatteluissa esille melko vähän. Haastatteluista kävi ilmi, että Nuorten Kohtaamispaikka Toivon nykytilaan ollaan pääosin tyytyväisiä, eikä suurille muutoksille koeta oikeastaan olevan tarvetta. Tä-

hän liittyy kahden haastateltavan mukaan se, että he saavat vaikuttaa ja kertoa mielipiteitään esimerkiksi kuukausittain järjestettävässä Toivo-riihessä.

He pitää vielä semmosii aivorihei aina välil, just vähä välii. Et he kysyy aina et mitä te haluatte nuoret nyt tehdä. Ni me saadaan kyl ihan mejän omien toivomusten mukaan mennä täällä oikeesti kans. (H2)

Toiminnan sisältöön liittyvistä kehittämiskohteista haastateltavilla oli kullakin omat näkemyksensä. Toiminnan sisältö oli neljän mielestä juuri nyt hyvin, eikä konkreettisia ehdotuksia tullut mieleen. Kolme haastateltavaa haluaisi enemmän kohtaamispaikan ulkopuolelle suuntautuvaa toimintaa, kuten erilaisia retkiä. Osa taas toivoi pystyvänsä rauhoittumaan ihan vain Toivossa lähtemättä minnekään.

Jos ois rahaa enemmän ni vois just enemmän jotain erikoisempii juttui, niinko jottain retkii ehkä enemmän vähän. Vähän ehkä useemman kerran vuodes vois olla. (H1)

Jokainen haastateltava oli kuitenkin sitä mieltä, ettei lisärahoitus olisi pahitteeksi, jotta esimerkiksi kohtaamispaikan tiloja voisi kohentaa ja varustusta parantaa. Muun muassa sohvat ja uudempi televisio olivat toivelistalla.

Kolme haastateltavaa toivoi kohtaamispaikalle enemmän näkyvyyttä, jotta ihmiset löytäisivät toiminnan helpommin. Yksi haastateltavista mainitsi, että esimerkiksi virastoissa työskentelevien tietämys Nuorten Kohtaamispaikka Toivosta on hänen kokemuksensa mukaan puutteellista. Myös paikan löytäminen itsenäisesti esimerkiksi internetin välityksellä koettiin melko hankalaksi.

Toivo vois ehkä vähän enemmän ääntä pitää itsestään, koska en määkään olis niinku tajunnu ellei joku toinen ois sanonu mul et on oikeesti semmonen. (H4)

Myös työntekijöiden toiminta nousi haastatteluissa esille. Neljä haastateltavaa toivoi selkeämpiä viivauksia rajojen suhteen sekä enemmän ohjausta tilanteissa, jotka ovat äitymässä sanallisiksi konflikteiksi. Kolmen mielestä taas nykyinen vapaampi linja on hyvä, koska kyseessä ovat aikuiset ihmiset joiden tulisi itse kyetä ratkaisemaan eri tilanteet. Kaksi haastateltavaa koki työntekijöiden kohtaavan heidät hieman lapsenomaisesti, kun taas osa koki saman äidillisenä ja lohdullisena.

Välistä ku mä oon tänne tullu ni must tuntuu et mua kohdellaan ku pikkulasta. Sit se tuntuu epäkunnioittavalta. Mut sit mä oon aatellu et miks mä en voi vaan antaa tän olla, ku onhan tää toisaalta ihan kivaa et mua nyt paasataan tällain. (H5)

Kaikki kuitenkin pitivät hyvänä sitä, että paikan päällä on joku, joka viime kädessä pitää rauhan maassa ja katkaisee tilanteet jos näkee sen tarpeelliseksi. Lähes jokaisessa haastattelussa nousi esiin myös suuri arvostus Toivon toimintaa ja työntekijöiden työpanosta kohtaan. Työntekijöiden sairaslomat ja koulutuspäivät koettiin ikäviksi, koska tällöin Toivo on kiinni. Vaikka haastateltavat ymmärsivät työntekijöiden muut velvoitteet, vaikuttaa paikan kiinniolo heidän arkeensa.

Aina jännityksellä odottaa sitä kuukausikalenterii et kuinkakohan monta päivää siel on ilmotettu et Toivo on kii. Jos niit päivii on yli kaks ni sit on sillee noouuu. Mä ymmärrän et heil tulee koulutuspäivii ja sitte heil on varmaan töitä niin pal muutenki et joutuu sitte nipistää näist aukioloajoista et he pystyy kaiken tekemään. Se on meilt aina sit pois. (H7)

Kaikki haastateltavat tiedostavat kohtaamispaikan pyörivän pienellä rahoituksella. Monet totesivatkin, etteivät tämän vuoksi kaipaa kehitettävää, koska heille pääasia on se, että paikka pitää ovensa mahdollisimman usein avoinna.

Tää merkkää tosi paljon. Et tää on niinku tärkeä mulle elämässä että. Tukee mua tosi paljon ja. Mun hyvinvointia. Tää on tosi, tosi tärkeä mulle henkilökohtaisesti. (H1)

Huolimatta siitä, kuinka aktiivisesti haastateltavat käyvät kohtaamispaikassa, Toivo näyttäytyy ainutlaatuisena osana heidän tämänhetkistä elämäänsä. Tästä kertoo myös se, että yli puolet haastatelluista on pohtinut toiminnan jatkuvuutta aina rahoituskausien vaihtuessa. Jokaisessa haastattelussa nousi esille toive siitä, että toiminta jatkuisi vielä pitkään.

7 TULOSTEN YHTEENVETO

7.1 Johtopäätökset

Tutkimuksemme tuloksista käy ilmi, että Nuorten Kohtaamispaikka Toivossa käyvät henkilöt kokevat kyseisen paikan merkittäväksi osaksi tämänhetkistä arkeaan. Kohtaamispaikan merkityksistä korostuivat erityisesti Toivo sosiaalisen kanssakäymisen ja uuden oppimisen areenana sekä paikkana, joka tuo sisältöä ja tekemistä arkipäiviin.

Hyvinvoinnin oleellisina tekijöinä nähdään terveys, elinolot sekä toimeentulo. Näiden lisäksi siihen kuuluu keskeisesti subjektiivisia seikkoja, kuten onnellisuus, itsensä toteuttaminen sekä sosiaaliset suhteet. (Moisio ym. 2008, 14.) Kohtaamispaikan merkitys hyvinvoinnin tuottajana keskittyy pääasiallisesti juuri sosiaalisiin suhteisiin. Haastatteluissa nousi esille, että suurin syy kohtaamispaikassa käymiselle ja siellä viihtymiselle on ympärillä olevat ihmiset ja sosiaalinen vuorovaikutus. Yksinäisyyden koettiin vähentyneen merkittävästi, jonka myötä nuoret aikuiset kokivat myös hyvinvointinsa parantuneen.

Ihmisellä on tarve kuulua sosiaalisiin verkostoihin jäsenenä. Yhteisyys on tärkeä resurssi ja se auttaa ihmistä selviämään elämässä. (Allardt 1976, 43.) Sosiaalinen tuki kantaa myös stressaavien tilanteiden yli, ja erityisesti syrjäytymisvaarassa oleville keskinäiset sosiaaliset suhteet ovat tärkeitä. Työttömien tai syrjäytymisvaarassa olevien nuorten keskinäiset verkostot muovautuvat pieniksi yhteisöiksi, joiden kautta sen jäsenet voivat kokea ”sosiaalista kumppanuutta”. Tällainen ”kohtalotovereiden” muodostama verkosto toimii usein yksilölle tukiverkkona. (Suutari, 2002, 17–108.) Tämä ilmeni myös haastateltavien kertomuksissa. Haastateltavat toivat esille sellaisia termejä kuin vertaistuki, vertaiset sekä tukiverkko. Kohtaamispaikassa käyvät henkilöt koettiin kohtalotovereiksi, joiden joukosta löytyi aina joku, joka ymmärsi toisen tilanteen.

Kansalaisareena ry:n selvityksestä käy ilmi, että kohtaamispaikkojen keskeisin anti on niistä saatava vertaistuki, jota ei voida korvata millään muulla palvelulla

(Miikkulainen & Niskanen 2007, 32). Vertaistuen korvaamattomuus nousi esille myös haastatteluissa. Muualta saatava tuki ei ole osoittautunut yhtä merkitykselliseksi kuin se hyväksyntä ja kannustus, jota kohtaamispaikan kävijät saavat toisiltaan. Vertaistuen ydin rakentuu vastavuoroisesta kokemusten jakamisesta, eivätkä tietyt toimijat ole tällöin välttämättä korvattavissa. Ammattilaiset voivat tarjota monenlaista tukea, mutta he eivät kykene myötäelämään samalla tavoin kuin vertaiset. (Kuuskoski 2003, 31–35.)

Lähes kaikissa haastatteluissa tuotiin esille omaan arkeen sisältyviä elämänhallinnan haasteita. Nuorten Kohtaamispaikka Toivossa käymisen koettiin tuovan monenlaista helpotusta näiden haasteiden kanssa selviämiseen. Lisäksi niiden nähtiin olevan paremmin hallinnassa nyt kuin silloin, kun kohtaamispaikka ei vielä ollut osa omaa arkea. Haastateltavat kokivat kohtaamispaikan kautta löytäneensä areenan, jossa he voivat olla omia itsejään. Lisäksi Toivo nähtiin paikkana, jonne voi vain tulla ja tarvittaessa unohtaa ongelmat ja haasteet edes hetkeksi. Osa kävijöistä tunsu erilaisuutta Toivon ulkopuolella ikätovereihinsa, jota he myös pääsivät ”pakoon” kohtaamispaikkaan.

Suurin yhtenevä piirre haastateltavilla oli mielenterveyteen liittyvät haasteet. Lähes kaikki haastatelluista ovat kärsineet erilaisista henkisen hyvinvoinnin ongelmista ja osalla ne ovat arjessa mukana edelleen. Uupumus, masennus, stressi ja ahdistus nimettiin useammassa haastattelussa. Haastatteluissa kävi lisäksi ilmi, että useiden taustoissa vaikutti opintojen keskeytykset, erilaiset työharjoittelut ja työllistämisyksiköt sekä lyhyet koulutukset ja kurssit. Koulutuksen ulkopuolelle jääminen ja opintojen keskeyttäminen ovat suomalaisen nyky-yhteiskunnan todellisuutta, ja ne koskettavat siten myös monen nuoren aikuisen arkielämää. (Kumpulainen ym. 2014, 73.)

Monia haastateltuja yhdisti myös erilaiset työvoimapolitiittiset toimenpiteet. Suomalaisessa yhteiskunnassa ajatellaan, että työelämä luo ajankäytön rakennetta, tuo tyydytystä ja on perusta itsearvostukselle. Työ nähdään keskeisenä myös hyvinvoinnin ja elämänhallinnan saavuttamisen kannalta sekä osana itsenäistymisprosessia. (Nurmi ym. 2006, 194; Aaltonen ym. 2007, 185.) Tämän vuoksi 2000-luvulla nuoriin aikuisiin kohdistetaan yhteiskuntapolitiittisia toimenpiteitä.

Näillä toimenpiteillä kannustetaan syrjäytymisvaarassa olevia pyrkimään osaksi suomalaisessa yhteiskunnassa normaaleina pidettyjä instituutioita. (Suutari 2002, 103–104.) Yli puolella haastatelluista on tälläkin hetkellä asiakkuus johonkin työvoimapolitiittiseen virastoon.

Haastateltavia yhdistäviä asioita löytyi myös arkipäivien sisältöjä koskevista vastauksista. Ennen kohtaamispaikka Toivon löytymistä arjet kuuluivat lähinnä yksin kotona internetin, pelien tai muiden aktiviteettien parissa. Kohtaamispaikka Toivon löytymisen jälkeen haastatellut kokivat saaneensa päiviin ”järkevää tekemistä”. Se, että yleensäkin pääsee lähtemään kotoaan ja on jokin paikka mihin mennä viettämään aikaa päiväksi, koettiin omaatuntoa keventäväksi seikaksi. Myös vuorokausirytmien ylläpito helpottui, kun piti tavoitteena kohtaamispaikkaan saapumista.

Yhteenvedona voimme todeta, että asema työ- ja/tai koulutusjärjestelmien ulkopuolella, monenlaiset elämänhallinnan haasteet ja eräänlainen vakiintumattomuus liittyvät tutkimustulosten mukaan opinnäytetyömme kohderyhmän arkeen ja elämään. Juuri vakiintumisen hankaluus ja erilaisten aikuisuuden tunnusmerkkien, kuten työpaikan, saavuttamisen lykkääntyminen ovat tekijöitä, jotka määrittävät nyky-yhteiskuntaa ja kertovat osaltaan nuoruuden pidentymisestä (Aapola & Ketokivi 2013, 20; Ketokivi 2013, 117; 131). Nykyajan haasteista selvitäkseen ja täysivaltaisen aikuisuuden saavuttaakseen nuoret aikuiset tarvitsevat monenlaista tukea ja kannustusta. Tutkimuksemme tulosten perusteella Nuorten Kohtaamispaikka Toivosta saatava monimuotoinen tuki ja sen positiiviset vaikutukset omaan hyvinvointiin sekä arjen jäsentymiseen ovat tekijöitä, jotka osaltaan helpottavat kyseisessä paikassa käyvien nuorten aikuisten selviämistä 2000-luvun yhteiskunnassa.

7.2 Vertailua aiempiin tutkimuksiin

Nuorten Kohtaamispaikka Toivoon on tehty aiempina vuosina kaksi opinnäytetyötä. Karhunsaaressa ja Tuomolan (2004) opinnäytetyössä kartoitettiin kohtaamispaikan kohderyhmän ja viranomaistahojen käsityksiä nuorten elämästä sekä

odotuksia ja toiveita kohtaamispaikan toiminnasta. Linda Vihtolan vuonna 2006 toteuttama opinnäytetyö käsitteli puolestaan samoja teemoja kuin tämä tutkimus. Tutkimustulosten perusteella on huomattavissa, että Toivon kävijäkunta sekä heidän taustansa ovat hyvin samankaltaisia erityisesti vuoteen 2006 verrattuna.

Kuten tästäkin tutkimuksesta, myös Vihtolan (2006) työstä käy ilmi, että Toivoon on löydetty monia reittejä pitkin. Isoa osaa näistä reiteistä edustaa jokin virallinen taho, kuten viranomainen tai hoitaja. Vain muutama on löytänyt paikalle perheen tai ystävän kautta. Syyt, joiden vuoksi kävijät ovat Toivoon päätyneet, ovat myös lähes identtisiä vuonna 2015 kuin vuonna 2006. Nuorilta aikuisilta on uupunut mielekäs tekeminen arkipäivistä ja he ovat kokeneet itsensä yksinäisiksi. Vuorokausirytmä on koettu vaikeaksi säilyttää ja Toivo on tuonut tähän helpotusta. Kohtaamispaikkaan tullaan yhä uudestaan lähinnä muiden ihmisten läsnäolon ja sosiaalisen kanssakäymisen vuoksi.

Kaikissa Toivoon toteutetuissa tutkimuksissa yksi kävijöitä yhdistävä piirre on mielenterveyteen liittyvät haasteet. Kuten tässäkin tutkimuksessa, myös yli puolet Vihtolan (2006) haastattelemista kävijöistä omaa jonkinlaista historiaa mielenterveysasiakkaana, osalla se on arjessa mukana edelleen. Karhunsaaressa ja Tuomolan (2004) tutkimuksen viidestä haastateltavasta jokainen oli ollut mielenterveyspuolen tukipalveluiden asiakkaana. Kaiken kaikkiaan kohtaamispaikassa käymisen on koettu hillitsevän psyykkistä oireilua ja lievittävän kokemusta erilaisuudesta.

Tutkimuksessamme kävi ilmi, että Toivossa käyvät henkilöt ovat löytäneet uusia ystäviä kohtaamispaikan kautta. Sama nousi esille Vihtolan (2006) tutkimuksessa. Toivo nähdään myös paikkana johon voi vain tulla ja jossa voi olla oma itsensä sekä unohtaa ongelmat. Yli puolet kummankin tutkimuksen haastatelluista on kokenut kohtaamispaikan tukeneen heidän kuntoutustaan tai hyvinvointiaan. Kohtaamispaikan tilalle ei ole vuonna 2006 myöskään löytynyt vaihtoehtoja paikkaa.

Selkeä eroavaisuus aiempien tutkimusten ja tämän välillä on sosiaalisen tuen korostaminen kohtaamispaikka Toivon hyvinvointia tuottavana seikkana. Tässä tutkimuksessa sosiaalinen tuki nousi suurimmaksi merkitykseksi kävijöiden arjessa, kun taas aiemmissa tutkimuksissa se ei haastateltujen kävijöiden puheissa juurikaan korostu. Voimme siis todeta, että sosiaalisen tuen tarve ja vertais-toiminnan merkitys on lisääntynyt ainakin haastattelemiemme nuorten aikuisten elämässä. Tutkimuksemme tulosten perusteella Nuorten Kohtaamispaikka Toivo vastaa osaltaan näihin tarpeisiin ja on siten merkityksellisessä asemassa siellä käyvien henkilöiden arjessa ja elämässä.

8 POHDINTA JA ARVIOINTI

8.1 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tutkimustoiminnassa pyritään aina välttämään virheitä, joten yksittäisessä tutkimuksessa tulee arvioida tehdyn tutkimuksen luotettavuutta (Tuomi & Sarajärvi 2013, 134). Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuuden arvioinnin keskiössä on tutkija itse, ja arviointi kohdistuu koko tutkimusprosessiin (Eskola & Suoranta 2003, 211). Huomioimme luotettavuustekijät koko tutkimustyön ajan sekä opinnäytetyöraportissa, jossa kerromme totuudenmukaisesti tutkimuksen etenemisestä. Raportissa kuvaamme tutkimusprosessin kulkua ja sen jokaista vaihetta sekä perustelemme tehdyt valinnat, mikä parantaa tutkimuksen luotettavuutta. (Hirsjärvi ym. 2009, 232.)

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta tarkasteltaessa yhtenä arviointikriteerinä voidaan käyttää uskottavuutta. Tutkimuksen uskottavuutta kuvaa esimerkiksi se, miten tutkijan tekemät käsitteellistykset ja tulkinnat vastaavat aineistoa. (Eskola & Suoranta 2003, 212.) Onnistuimme saamaan vastaukset kaikkiin tutkimustehtäviin ja saavuttamaan tutkimukselle asetetut tavoitteet. Lisäksi pysyimme vertaamaan saamiamme tuloksia opinnäytetyön tietoperustaan ja osoittamaan erilaisia yhteneväisyyksiä. Kaiken kaikkiaan tutkimustuloksissa oli paljon samankaltaisuuksia ja toistuvia tekijöitä, mikä viittaa tutkimusaineiston laadukkuuteen ja luotettavuuteen (Hirsjärvi & Hurme 2008, 186-187).

Aineistonkeruussa käyttämämme teemahaastattelu oli tutkimuksemme tavoitteiden kannalta sopiva menetelmä, sillä se mahdollisti tutkittavien näkemysten ja heidän tuottamiensa tulkintojen esiinpääsyn. Koska teemahaastattelussa edetään yksityiskohtaisten kysymysten sijaan tiettyjen teemojen avulla, tutkijan näkökulma ei hallitse keskustelua vaan tutkittavan ääni pääsee kuuluviin. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 48.) Tiettyjen teemojen varassa eteneminen ja suljettujen kysymysten välttäminen antoivat hyvin tilaa haastateltavien ajatuksille. Tarvittaessa ohjasimme keskustelua takaisin teemojen pariin, mutta vältimme haastateltavien johdattelua, jotta heidän todelliset näkemyksensä pääsivät esille.

Opinnäytetyöraportissa tuomme näitä näkemyksiä esille myös sitaattien muodossa, mikä osaltaan tukee tulosten luotettavuutta.

Haastattelutilanteissa pyrimme muodostamaan luottamuksellisen ja avoimuuteen kannustavan ilmapiirin, jotta saisimme kerättyä mahdollisimman monipuolisen ja luotettavan aineiston. Lähtökohtaisesti tärkeäksi muodostui puolueettomuusnäkökulman huomioiminen (Tuomi & Sarajärvi 2013, 136), koska suoritimme suuntaavien opintojen harjoittelun samassa paikassa, jossa toteutimme tutkimuksemme. Haastateltavamme olivat meille siis melko tuttuja ja olimme rakentaneet keskinäistä suhdettamme jo aiemmin. Tutkimuksemme kannalta tilanne oli edullinen, sillä tuttujen ihmisten kanssa on usein helpompaa kertoa todellisia näkemyksiä kuin ulkopuolisen tutkijan toteuttamassa haastattelussa.

Voidaan kuitenkin miettiä, vaikuttiko tuttuutemme haastateltavien vastauksiin. On mahdollista, että osa haastateltavista antoi niin kutsuttuja sosiaalisesti suostavia vastauksia, mikä saattaa heikentää haastatteluiden luotettavuutta (Hirsjärvi ym. 2009, 206). Esimerkiksi toiminnan kehittämisestä keskusteltaessa epäkohtia nousi esille melko vähän ja vain muutama haastateltava mainitsi konkreettisen ehdotuksen. Toisaalta tämä saattoi kertoa myös siitä, että haastateltavat ovat tyytyväisiä vallitsevaan tilanteeseen eivätkä koe tarvetta suurille muutoksille.

Tutkimuksemme luotettavuutta lisää se, että tutkijoita oli kaksi. Haastatteluissa toinen meistä johti keskustelun etenemistä ja keskittyi vuorovaikutukseen haastateltavan kanssa, kun taas toinen vastasi nauhurin toimivuudesta ja havainnoi tilannetta kirjaten samalla muistiinpanoja. Lisäksi tilannetta havainnoiva henkilö osallistui tarvittaessa ja esitti lisäkysymyksiä. Näin pystyimme turvaamaan haastattelumateriaalin hyvän laadun sekä varmistamaan sen, että haastattelurungossa olevat teemat tulivat käsiteltyä kaikkien haastateltavien kanssa ja mitään keskeistä ei jäänyt huomaamatta.

Haastatteluaineiston luotettavuus on pitkälti yhteydessä sen laatuun, joten litteroimme kaikki nauhoitukset huolellisesti ja samalla tavalla (Hirsjärvi & Hurme 2008, 185). Käytännössä käsitelimme aineistoa siten, että kumpikin litteroi viisi

haastattelua, minkä jälkeen luimme toistemme kirjoittamat tekstit. Näin toimimalla saimme muodostettua kokonaisvaltaisen kuvan koko aineistosta. Analyysivaiheessa etenimme sekä itsenäisesti pohdiskellen että yhdessä vertaillen samalla tekemiämme tulkintoja ja johtopäätöksiä. Arviomme ja päätelmämme olivat yhteneviä, mikä viittaa tutkimuksen reliabiliteettiin (Hirsjärvi ym. 2009, 231).

Luotettavuuden lisäksi tutkimusta tulee arvioida myös eettisyyden näkökulmasta. Tutkimus voi olla eettisesti hyväksyttävää ainoastaan silloin, kun tutkimus on toteutettu hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti. Hyvän tieteellisen käytännön toteutumisen yhtenä edellytyksenä on rehellisyyden sekä yleisen huolellisuuden noudattaminen koko tutkimustyön ajan. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2013, 6.)

Pyrimme pohtimaan eettisiä kysymyksiä läpi tutkimusprosessin, varsinkin erilaisten päätösten ja valintojen yhteydessä (Eskola & Suoranta 2003, 52). Esimerkiksi aineistonkeruumenetelmän valinnassa vaikutti halu kunnioittaa tutkittavien itsemääräämisoikeutta. Teemahaastattelun avulla halusimme varmistaa, että haastateltavat saavat kertoa itseään koskevia asioita haluamallaan tavalla ja juuri sen verran kuin itse kokevat tarpeelliseksi.

Ihmisiin kohdistuvan tutkimuksen eettinen perusta pohjautuu ihmisoikeuksiin, jolloin on tärkeää huomioida tutkittavien suoja. Tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuus on keskeinen tutkittavien suojaan sisältyvä tekijä. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 131.) Haastateltavamme valikoituivat nimenomaan vapaaehtoisuuden pohjalta. Kerroimme tutkimuksemme kohderyhmälle avoimesti tutkimuksemme tarkoituksesta ja tarjosimme mahdollisuutta osallistua siihen. Muutama henkilö teki päätöksen osallistumisestaan yhteisten keskustelujen jälkeen, mutta suurin osa tutkimukseen osallistuneista ilmoittautui itse haastateltavaksi. Tämä lisää tutkimuksemme eettisyyttä, koska haastateltavien oma halu ja motivaatio olivat osallistumisen lähtökohtana.

Tutkittavien suojan lisäksi tutkimusetiikassa tulee huomioida aineiston hankintaan sekä tietojen käyttöön ja soveltamiseen liittyviä tekijöitä (Kuula 2011, 25).

Jokaisen haastattelutilanteen alussa selvitimme tutkimukseen osallistuville henkilöille tutkimuksen tavoitteet ja varmistimme, että osallistujat ymmärsivät, mistä tutkimuksessa on kyse. Kysyimme jokaiselta luvan haastattelun nauhoittamiseen ja korostimme, että haastatteluissa saatuja tietoja käytetään vain sovittuun tarkoitukseen. Lisäksi huomioimme keräämämme aineiston luottamuksellisen säilyttämisen ja käsittelyn, emmekä luovuttaneet haastattelumateriaaleja ulkopuolisille. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 131.)

Tutkimusta toteutettaessa olimme suorassa kontaktissa tutkimukseen osallistuneiden kanssa, joten pyrimme toimimaan kaikissa tutkimuksen vaiheissa mahdollisimman avoimesti sekä sosiaalialan eettisten periaatteiden mukaisesti. Tutkimuksemme aihe keskittyi ihmisten henkilökohtaisiin kokemuksiin ja näkemyksiin, joten lähtökohtaisesti kiinnitimme huomiota anonymiteetin säilyttämiseen. Esimerkiksi aineistosta raportoidessamme käytimme nimien sijaan koodeja H1-H10 ja häivytimme tekstistä sellaisia asioita, jotka olisivat saattaneet olla paljastavia haastateltavien henkilöllisyyden kannalta (Kuula 2011, 214). Haastateltavien anonymiteetin varmistamiseksi emme myöskään liittäneet raporttiimme tunnistetietoja sisältäviä haastatteluluettelointeja. Samasta syystä hankkimme haastattelunauhoituksista asianmukaisesti eroon heti litteroinnin jälkeen.

8.2 Tutkimustulosten merkityksen arviointi

Tutkimuksemme tulokset antavat tietoa Nuorten Kohtaamispaikka Toivon ja sen toiminnan vaikutuksista, hyödyistä ja merkityksestä kävijänäkökulmasta tarkasteltuna. Toimintaa arvioitaessa ja sen jatkuvuuden tarvetta perusteltaessa on erityisen tärkeää kuulla niitä henkilöitä, joille kyseessä oleva toiminta on suunnattu sekä nostaa heidän omaa ääntään kuuluviin. Tästä syystä tutkimuksemme keskiössä on nimenomaan kohtaamispaikassa käyvien nuorten aikuisten omakohtaiset kokemukset ja näkemykset.

Tutkimuksemme osoittaa, että Nuorten Kohtaamispaikka Toivolla on monia positiivisia vaikutuksia siellä käyvien henkilöiden arjen jäsentymisen ja hyvinvoin-

nin kannalta. Erityisesti mahdollisuus vertaistukeen ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen nousivat merkityksellisiksi tekijöiksi. Kohtaamispaikan toiminta koettiin haastateltavien keskuudessa hyvin tärkeäksi, ja sen toivotaan jatkuvan vielä pitkään.

Koska tutkimuksemme aineisto koostuu kymmenestä yksilöhaastattelusta, emme voi tehdä liiallisia yleistyksiä tuloksista. Haastateltavien taustat ovat moninaisia ja näkemykset henkilökohtaisia, mikä luonnollisesti vaikutti vastausten sisältöön sekä siihen, millaisesta näkökulmasta asioita tarkasteltiin. Tutkimustuloksissa on havaittavissa useita yhteneväisyyksiä, mutta pyrimme nostamaan myös yksilöllisiin kokemuksiin pohjautuvia ajatuksia esille.

Koemme, että tässä tutkimuksessa tuotettu tieto on merkityksellistä toiminnan tavoitteiden toteutumisen ja vaikuttavuuden arvioinnin kannalta. Lisäksi kokemustietoon perustuvat tutkimustulokset lisäävät ymmärrystä siitä, millaisessa roolissa kohtaamispaikan kaltainen palvelu on siellä käyvien henkilöiden elämässä ja mikä on heidän näkökulmastaan sen keskeisintä antia. Vaikka tutkimuksemme tulokset ovat vain pieni osa suurempaa kokonaisuutta, voidaan useista toistuvista tekijöistä mahdollisesti tehdä jonkinlaisia päätelmiä.

Ennen tutkimusprosessin käynnistymistä teimme sosiaalipalvelutyön opintoihin liittyvän palvelujärjestelmäänalyysin, jossa kartoitimme juuri opinnäytetyömme kohderyhmälle tarjottuja palveluita. Tämän yhteydessä huomasimme, että 17-28 –vuotiaille nuorille aikuisille suunnattuja matalan kynnyksen palveluja ja varsinkin kohtaamispaikkatoimintaa löytyy yleisesti melko vähän. Sama nousi esille myös haastatteluissa. Haastateltavien oli hankalaa keksiä vaihtoehtoisia ajanviettopaikkoja, mikäli Nuorten Kohtaamispaikka Toivon toiminta jostain syystä loppuisi. Mielestämme tämä kertoo osaltaan paikan merkityksestä ja perusteleen sen ainutlaatuista paikkaa palvelujärjestelmässä.

Tutkimuksemme tulosten perusteella Nuorten Kohtaamispaikka Toivo tarjoaa kävijöilleen elämisareenan, joka tukee heidän hyvinvointiaan mahdollistamalla erityisesti sosiaalisen kanssakäymisen vertaisten kanssa. Kohtaamispaikka toimii monelle tärkeänä kiinnittymiskohtana ympäröivään yhteiskuntaan ja sen

merkitys on yksittäisen kävijän näkökulmasta suuri. Pohdimme kuitenkin myös sitä, tarjoaako kohtaamispaikka areenan syrjäytymiselle. Haastateltavat kertoivat kohtaamispaikan olevan pakopaikka aktivointitoimenpiteistä sekä paikka, jossa voi unohtaa ongelmansa. Edesauttaako tämä syrjäytymistä vai toimiiko Toivo kuitenkin linkkinä yhteiskuntaan? Tutkimustulostemme mukaan Toivon kävijät kokevat jälkimmäisen analyysin pitävän paikkansa. Kohtaamispaikkatoiminnalle ominainen vertaisten tuki koettiin ainutlaatuisen tärkeäksi.

Uskomme, että tulevaisuudessa Nuorten Kohtaamispaikka Toivon kaltaiselle palvelulle tulee olemaan entistä enemmän tarvetta. Yhteiskunnan rakenteiden monimutkaistuessa ja erilaisten vaatimusten lisääntyessä yksilöt saattavat tarvita paikan, jossa he voivat vain prosessoida senhetkistä tilannettaan ennen eteenpäin siirtymistä. Tämä tarve saattaa ilmentää Ketokiven (2013, 117) kuvaamaa aikalisävaihetta eli tilannetta, jossa yksilöt tarkastelevat erilaisia vaihtoehtoja ja ratkaisevat ristiriitoja ennen lopullisia päätöksiä. Yhteiskunnan hektinen tahti voi olla monelle ylivoimaista. Tämän vuoksi Toivon kalaiset levähdyspaikat ovat tärkeitä omaa polkuaan etsiville nuorille aikuisille.

8.3 Tutkimus oppimisprosessina

Opinnäytetyöprosessi syvensi tutkimuksellista osaamistamme ja vahvisti kykyä toteuttaa kvalitatiivinen tutkimus. Opintojemme aikaiset tutkimuksen tekemistä käsittelevät kurssit ovat lopulta vain pintaraapaisu tästä maailmasta, johon opiskelijat sukeltavat opintojensa loppusuoralla. Tutkimusta aloittaessa työn suuruus kauhistutti, mutta ajan myötä kirjoittamisprosessi opetti pilkkomaan asiat pienempiin osiin ja aikatauluttamaan arkea niin, ettei oma elämä jäänyt tauolle. Tutkimusprosessin yksi tärkein oppi olikin ymmärtää oman ajan tärkeys jaksamisen kannalta. Oli opittava päästämään hetkeksi irti, jotta työhön voi saada riittävää etäisyyttä ja palata tulosten sekä tekstin pariin uusin silmin.

Matalan kynnyksen palveluja ja kohtaamispaikkatoimintaa ei ole juurikaan tutkitu opinnäytetyömme kohderyhmän näkökulmasta. Tästä syystä oli mielenkiintoista selvittää, millaisena tämänkaltainen palvelu näyttäytyy kyseessä olevalle

ikäryhmälle ja mikä saa yksilöt hakeutumaan sen pariin. Kaiken kaikkiaan nuorten aikuisten tarinoiden ja ajatusten kuuleminen haastattelujen puitteissa oli hyvin antoisaa, koska kyseinen joukko on meille kummallekin mielekäs asiakasryhmä.

Yhtenä haasteena oli pitää opinnäytetyön teoreettinen viitekehys tarkoituksenmukaisissa rajoissa, sillä mielenkiintoista tietoa löytyi runsaasti. Olisi ollut kiinnostavaa syventyä tarkemmin esimerkiksi vertaistukea ja osallisuutta käsitteleviin teorioihin, mutta tämä ei olisi ehkä enää palvellut tutkimustamme. Koemme kuitenkin, että juuri monipuolinen perehtyminen erilaisiin lähteisiin oli yksi prosessin opettavaisimmista kokemuksista.

Toinen erityinen oppimiskokemus oli toimiminen tutkijoiden roolissa toimeksiantajan ja koulun välissä. Prosessin edetessä huomasimme, että kaikkien toimijoiden näkemykset eivät aina kohtaa, ja tehtävänämme oli toisinaan tehdä vaikeita päätöksiä tutkimusraporttiamme koskien. Toisaalta oli pidettävä mielessä, että toimeksiantajan toiveilla on oma painoarvonsa ja toisaalta taas muistettava, että kyseessä on opintojemme lopputyö, joka arvioidaan koulun kriteerein. Prosessi kerrytti runsaasti kokemusta yhteistyötaidoista ja joustavuudesta, ja myös stressinsietokyky kasvoi aimo annoksen. Tämän dilemman parissa ammatillinen kasvu on ollut oleellista.

Vaikka tutkimus toteutettiin parityönä, sujui prosessi kivuttomasti ilman minikäänlaista draamaa. Tätä varmasti edesauttoi se, että tutkimus jaoteltiin tasarvoisesti kahtia niin, että toinen piti huolta omasta osiostaan ja toinen toisesta, minkä jälkeen tuotoksia tarkasteltiin ja pohdittiin yhteistuumin. Kaiken kaikkiaan tutkimuksen toteuttaminen ja raportin kirjoittaminen oli hyvin antoisa kokemus, joka opetti monia uusia asioita ja tuki kehitystämme kohti sosionomin (AMK) asiantuntijuutta.

LÄHTEET

Aaltonen, M., Ojanen, T., Vihunen, R. & Vilén, M. 2007. Nuoren aika. Helsinki: WSOY.

Aapola, S. & Ketokivi, K. 2013. Johdanto. Teoksessa Aapola, S. & Ketokivi, K. (toim.) 2013. Polkuja ja poikkeamia – Aikuisuutta etsimässä. Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 56. 2. uudistettu painos. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto. 7-27.

Aapola, S. 2013. Aikuistumisen oikopolkuja? Koulutussiirtymät ja aikuistumisen ulottuvuudet nuorten elämässä. Teoksessa Aapola, S. & Ketokivi, K. (toim.) 2013. Polkuja ja poikkeamia – Aikuisuutta etsimässä. Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 56. 2. uudistettu painos. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto. 254-280.

Arnett, J.J. & Fishel, E. 2013. The Zigzagging Road to Adulthood. Teoksessa Arnett, J.J. & Fishel, E. 2013. When will my grown-up kid grow up? Loving and understanding an emerging adult. New York: Workman Publishing. 1-17.

Arnett, J.J. 2004. Emerging Adulthood. The Winding Road from the Late Teens Through the Twenties. Oxford University Press.

Cederlöf, P. Gretscher, A. Kestilä, L. Kiilakoski, T. Kuure, T. Myllyniemi, S. Määttä, M. Paakkunainen, K. Paju, P. Suurpää, L. & Vehkalahti, K. 2009. Nuorten syrjäytymistä koskevan tietämissen politiikka. Teoksessa Suurpää, L. (toim.) 2009. Nuoria koskeva syrjäytymistieto. Nuorisotutkimusseuran verkkojulkaisuja 27. Helsinki. Nuorisotutkimusverkosto.

Dunderfelt, T. 2011. Elämänkaaripsykologia. Helsinki: WSOYpro Oy.

Eduskunnan tarkastusvaliokunta. 2013. Nuorten syrjäytyminen. Tietoa, toimintaa ja tuloksia? www.eduskunta.fi > Ajankohtaista > Eduskunnan julkaisuja > Tarkastusvaliokunnan julkaisut.

Eräranta, K. & Autio, M. 2008. Johdanto: Polarisaatio käsitteenä ja empiirisesti koeteltuna tutkimusteesinä. Teoksessa Autio, M. Eräranta, K. & Myllyniemi, S. (toim.) 2008. Polarisoituva nuoruus? Nuorten elinolot –vuosikirja 2008. Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 84. Helsinki. Nuorisotutkimusverkosto. 8-12.

Eskola, J. & Suoranta, J. 2003. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 6.painos. Tampere: Vastapaino.

Hairinen, P. 2008. Hyvä, paha yksinäisyys. Teoksessa Autio, M., Eräranta, K. & Myllyniemi, S. (toim.) Polarisoituva nuoruus? Nuorten elinolot –vuosikirja 2008. Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 84. Helsinki. Nuorisotutkimusverkosto.

Helne, T. 2004. Syrjäytymisen solmut – eli miksi syrjäytymisestä puhuminen on niin hankalaa? Teoksessa Helne, T., Hänninen, S. & Karjalainen, J.(toim.) 2004. Seis yhteiskunta – tahdon sisään. SoPhi 80. Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos. Jyväskylä: Minerva Kustannus Oy. 23-45.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Helsinki University Press.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Jokinen, K. 2014. Nykynuoret ja siirtymät aikuisuuteen. Teoksessa Vehkalahti, K. & Suurpää, L. (toim.) 2014. Nuoruuden sukupolvet. Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 152. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto. 250-269.

Jämsén, A. & Tahvanainen, S. 2014. Low Threshold Approaches and Services in Finland. Teoksessa Arola, M.; Suhonen, L. & Zvyagina, O. (toim.) 2014. Social Services on Both Sides of the Border. Karelia-ammattikorkeakoulun julkaisuja B:30. Joensuu: Laser-Media Oy. Verkkojulkaisu. Saatavissa: <http://issuu.com/karelia-amk/docs/enpi-social-services-on-both-sides-> Viitattu 23.3.2015

Kaakinen, J., Törmä, S., Huotari, K. & Inkeroinen, T. 2003. RAY:n rahoittaman huumeiden vastaisen työn ja matalan kynnyksen palvelujen merkitys. Avustustoiminnan raportteja 10. Sosiaali-kehitys Oy. Helsinki: Pekan Offset Oy. Verkkodokumentti. Saatavissa: https://www.ray.fi/sites/default/files/emmi_mediabank/Huumeidenvastaisentyonmerkitys_raportti_10.pdf. Viitattu 11.3.2015

Kansalaisuuslaki 16.5.2003/359

Karhunsaaari, T. & Tuomola, S. 2004. Toivoa tarjolla - Nuorten Kohtaamispaikan kohderyhmän ja viranomaisyhteistyötahojen käsityksiä kohderyhmän nuorten elämästä, sekä kohtaamispaikkaan kohdistuneita toiveita. AMK-opinnäytetyö. Turun ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma.

Ketokivi, K. 2013. Aikuistumisen ja perheen perustamisen ristiriidat pidentyneessä nuoruudessa. Teoksessa Aapola, S. & Ketokivi, K. (toim.) 2013. Polkuja ja poikkeamia – Aikuisuutta etsimässä. Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 56. 2. uudistettu painos. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto. 100-132.

Kuluttajaliitto. www.kuluttajaliitto.fi > Etusivu > Kuluttajan talous > Hankkeet ja materiaalit > Valtti > Sanasto. Viitattu 29.3.2015.

Kumpulainen, T., Portin, M., Hartonen, M. & Ketola, M. 2014. Koulutukseen hakeutuminen ja opintojen kulku toisella asteella. Teoksessa Kumpulainen, T. (toim.) 2014. Koulutuksen tilastollinen vuosikirja 2014. Koulutuksen seurantaraportit 2014:10. Opetushallitus. 73-92.

Kuula, A. 2011. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. 2. uudistettu painos. Tampere: Vastapaino.

Kuuskoski, E. 2003. Vertaistoiminta osana ihmisyyttä. Teoksessa Niemelä, J. & Dufva, V. (toim.) 2003. Hyvinvoinnin arjen asiantuntijat – Sosiaali- ja terveysjärjestöt uudella vuosituhannella. Jyväskylä: PS-kustannus. 30-39.

Kyrö, M. 2014. Suomi kansainvälisessä vertailussa. Teoksessa Kumpulainen, T. (toim.) 2014. Koulutuksen tilastollinen vuosikirja 2014. Koulutuksen seurantaraportit 2014:10. Opetushallitus. 253-266.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006a. Litterointi. KvaliMOTV – Menetelmäopintojen tietovaranto. Verkkojulkaisu. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Saatavissa: http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_2_1.html Viitattu 30.11.2014

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006b. Teemoittelu. KvaliMOTV – Menetelmäopintojen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Saatavissa: http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_4.html Viitattu 3.1.2015

Lastensuojelulaki 13.4.2007/417

Lehikoinen, K. 2010. Suuntana uudet palvelut: hyvinvointia kulttuurista, liikunnasta ja nuorisotyöstä. Teoksessa Koivisto, N. Lehikoinen, K. Pasanen-Willberg, R. Ruusuvirta, M. Saukkonen, P. Tolvanen, P. & Veikkolainen, A. (toim.) 2010. Kolmannella lähteellä. Hyvinvointipalveluja kulttuurin, liikunnan ja nuorisotyön aloilta. Art-Print Oy.

Martikainen, L. 2009. Kaaosta vai hallintaa – nuoren aikuisen elämän haasteet. Kuopio: UNIpress.

Miikkulainen, P. & Niskanen, L. 2007. Matalan kynnyksen kohtaamispaikat. Selvitys kohtaamispaikoista ja toimintapaikoista. Kansalaisareena ry:n julkaisuja. Sarja A, 5/2007. Uudistuva Yhteiskunta nro 5.

Moisio, P., Karvonen, S., Simpura, J. & Heikkilä, M. 2008. Johdanto. Teoksessa Moisio, P., Karvonen, S., Simpura, J. & Heikkilä, M. (toim.) 2008. Suomalaisten hyvinvointi 2008. Vammala: Vammalan Kirjapaino Oy.

Myllyniemi, S. 2013. Tilasto-osio. Teoksessa Myllyniemi, S. (toim.) 2013. Vaikuttava osa. Nuorisobarometri 2013. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 145. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö – Nuorisoasiain neuvottelukunta. 9-93.

Myllyniemi, S. 2008. Tilasto-osio. Teoksessa Autio, M., Eräranta, K. & Myllyniemi, S. (toim.) 2008. Polarisoituva nuoruus? Nuorten elinolot – vuosikirja 2008. Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 84. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto. 17-73.

Myrskylä, P. 2012. Hukassa. Keitä ovat syrjäytyneet nuoret? Elinkeinoelämän Valtuuskunnan analyysi. www.eva.fi > Julkaisut > Analyysit. Viitattu 14.4.2015

Myrskylä, P. 2011. Nuoret työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolella. Työ ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Työ ja yrittäjyys. 12/2011. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 14.4.2015

Nuorisolaki 27.1.2006/72

Nurmi, J-E.; Ahonen, T.; Lyytinen, T.; Lyytinen, P., Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. 2006. Ihmisen psykologinen kehitys.

Ojanen, M. 2011. Hyvinvoinnin käsikirja. Juva: Bookwell Oy.

Opetushallitus 2015. Nuorten syrjäytyminen voidaan ehkäistä. www.oph.fi > Ajankohtaista > Tiedotteet > Vuosi 2012.

Ruotsalainen, S. 2005. Syrjäytyminen – syrjäyttäminen. Syrjäytymisen tarkastelua talouden, yhteiskunnallisten toimijoiden ja sosiaaliturvan näkökulmasta. Helsinki: TA-tieto Oy.

Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. (toim.) 2005. Haastattelu: Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Tampere: Vastapaino.

Settersten Jr., R.A. & Ray, B. 2010. What's going on with young people today? The Long and twisting path to adulthood. Verkkodokumentti. Saatavissa: http://futureofchildren.org/futureofchildren/publications/docs/20_01_02.pdf. Viitattu 1.11.2014

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö 2012. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma KASTE 2012-2015. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön julkaisuja. Helsinki. www.stm.fi > Julkaisut > Julkaisuja sarja > 2012 > Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma (Kaste) 2012-2015. Viitattu 19.4.2015

Suomen NMKY 2015. www.ymca.fi. Viitattu 29.3.2015.

Suutari, M. 2002. Nuorten sosiaaliset verkostot palkkatyön marginaalissa. Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 26. Helsinki. Nuorisotutkimusverkosto.

THL 2015a. Nuoret. www.thl.fi > Aiheet > Hyvinvointi- ja terveyserot > Eriarvoisuus > Elämänkulttuuri > Nuoret. Viitattu 12.3.2015

THL 2015b. Sosiaalinen pääoma. www.thl.fi > Aiheet > Hyvinvointi- ja terveyserot > Eriarvoisuus > Hyvinvointi > Sosiaalinen pääoma. Viitattu 12.4.2015

THL 2015c. Syrjäytyminen ja syrjäytymisen riskitekijät. www.thl.fi > Aiheet > Hyvinvointipolitiikka > Elinolot ja hyvinvointi > Syrjäytyminen ja osallisuus > Nuorten syrjäytyminen. Viitattu 12.4.2015

THL 2015d. Osallisuus. www.thl.fi > Aiheet > Hyvinvointi- ja terveyserot > Eriarvoisuus > Hyvinvointi > Osallisuus. Viitattu 19.4.2015.

THL 2014. Osallisuus syrjäytymisen vastaparina. www.thl.fi > THL > Organisaatio > Yksiköt > Osallisuuden edistämisen yksikkö > Osallisuus syrjäytymisen vastaparina. Viitattu 6.10.2014

Tietoa nuorista 2015. www.tietoanuorista.fi > Indikaattorit > Hyvinvointi-indikaattorit > Kulttuuri, luovuus ja harrastuneisuus > Ystävät. Viitattu 12.4.2015

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 10. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Turunen, K. E. 2005. Ikävaiheiden kriisit. Jyväskylä: Atena.

Turun NMKY 2015a. www.tunmky.fi > Turun NMKY – Keitä me olemme? Viitattu 29.3.2015

Turun NMKY 2015b. www.tunmky.fi > Sosiaalitoiminta > Nuorten kohtaamispaikka Toivo. Viitattu 29.3.2015.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2013. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012. Verkkodokumentti. Saatavissa: http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf Viitattu 29.2.2015

Törmä, S. 2009. Matala kynnyks – pelkkä retorinen lupaus? Janus vol. 17 (2), 164-167. Verkkodokumentti. Saatavissa: http://www.sosiaalipoliittinenyhdistys.fi/janus/0209/2_2009_pv_torma.pdf. Viitattu 12.3.2015

Valtioneuvoston kanslia 2011. Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma. www.valtioneuvosti.fi > Stubbin hallitus > Kataisen hallituksen ohjelma. Viitattu 19.4.2015.

Valtiovarainministeriö 2012. Eurooppa 2020 –strategia. Saatavilla: http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nd/nrp2012_finland_fi.pdf. Viitattu 19.4.2015.

Vihtola, L. 2006. Toivo antaa Toivoa – Nuorten Kohtaamispaikka Toivon ja sen tarjoamien palveluiden, toiminnan ja mahdollisuuksien merkitys nuorten elämässä. AMK-opinnäytetyö. Sosiaalialan koulutusohjelma. Turun ammattikorkeakoulu.

World YMCA 2015. www.ymca.int > Who we are > History. Viitattu 29.3.2015

Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto 2015. Kvalitatiivisen datatiedoston käsittely. www.fsd.uta.fi > Palvelut > Tutustu palveluihimme > Tutkimusaineistojen tiedonhallinnan käsikirja > Sisällysluettelo > Kvalitatiivisen datatiedoston käsittely. Viitattu 3.1.2015

Teemahaastattelurunko

TAUSTATIEDOT

1. Ikä
2. Sukupuoli (ei kysytä)
3. Miten sai tietää Toivosta?
4. Kauanko käynyt Toivossa?

1. ARJEN JÄSENTYMINEN JA HYVINVOINTI

- Mistä arki koostui ennen kuin alkoi käydä Toivossa?
- Millainen arkipäivien sisältö on nykyään?
- Onko koulutus- tai työpaikkaa?
- Miten viettää vapaa-aikaa?
- Onko harrastuksia?
- Millainen sosiaalinen verkosto?
- Arkeen liittyvät haasteet?
- Millaiseksi kokee hyvinvointinsa tällä hetkellä?
- Minkälaiset asiat vaikuttavat omaan hyvinvointiin?

2. KOKEMUKSET NUORTEN KOHTAAMISPAIKKA TOIVOSTA SEKÄ SEN TARJOAMASTA TOIMINNASTA JA MAHDOLLISUUKSISTA

- Kuinka usein käy Toivossa?
- Miten yleensä viettää aikaa Toivossa ollessaan?
- Osallistuuko Toivossa järjestettävään toimintaan (toimintakalenterissa ilmoitetut toiminnot)?

3. NUORTEN KOHTAAMISPAIKKA TOIVON MERKITYS ARJESSA

- Miksi juuri Toivo?
- Mikä motivoi käymään Toivossa?
- Toivossa käymisen vaikutus arkeen ja elämään?
- Kokeeko Toivossa käymisen vaikuttaneen omaan hyvinvointiin? Miten?
- Jos Toivoa ei olisi, millaista elämä olisi?
- Miten päivät kuluisivat, jos ei kävisi Toivossa?
- Vaihtoehtoiset ajanviettopaikat?
- Miten tärkeänä pitää Toivoa? Miksi?

4. KEHITTÄMISKOHTEET JA TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

- Toiminnan sisältö ja määrä
- Tilat ja resurssit
- Näkemykset jatkosta
- Muut ajatukset/terveiset